

SZAKDOLGOZAT

Készítette: Bartha Péter

Budapest

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Budai Campus

Szakirányú továbbképzési Szak

Felszámolási és Vagyongfelügyeleti Szak

Bűncselekmények a fizetéseképtelenségi eljárásokban

(Criminal Offenses in Insolvency Proceedings)

Belső konzulens: Dr. Zsiga László
c.egyetemi docens

Külső konzulens: Fekete Józsefné dr.
jogász

Készítette: Bartha Péter
levelező tagozat

Intézet: Magyar Agrár
– és Élettudományi Egyetem
Budai Campus

Budai Campus

2024

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	3
2. A cégjog gyökerei, a gazdasági bűncselekmények kialakulásának története.....	5
2.1.Gazdasági bűncselekmények fogalmi meghatározásai	5
2.2.A gazdasági bűncselekmények történeti áttekintése.....	8
3. A fizetési képtelenségi eljárások és bűncselekmények összefüggése.....	12
3.1.A fizetési képtelenségi helyzetbe került adósok érdekei.....	12
3.2.Sajátos bűncselekményi tényállások és jellemzőik a felszámolásban.....	15
3.2.1 Csődbűncselekmény.....	16
3.2.2. Feljelentés elmulasztása a felszámolási eljárásban.....	24
3.3.A Csődtörvény és a Büntető Törvénykönyv összefüggései.....	26
4. A fizetési képtelenségi szakértő törvényi kötelezettségei a bűncselekmények kapcsán.....	30
5.Gazdasági bűncselekményekkel kapcsolatos statisztikai adatok értékelése.....	33
5.1 Tendenciák megállapítása.....	33
5.2. Adatsorok elemzése.....	35
6. A fizetési képtelenséggel közvetlenül és közvetetten összefüggő bűncselekmények.....	39
6.1. A fizetési képtelenséggel közvetlenül összefüggő bűncselekmények:.....	39
6.1.1.Számviteli rend megsértése	39
6.1.2. Tartozás fedezetének elvonása.....	43
6.1.3.Gazdasági adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása.....	46
6.2. A fizetési képtelenséggel közvetetten összefüggő bűncselekmények	48
6.2.1. Rongálás.....	49
6.2.2. Sikasztás.....	50
6.2.3. Csalás.....	51
6.2.4. Gazdasági csalás.....	51
6.2.5. Hűtlen kezelés.....	52

6.3. A költségvetést károsító bűncselekmények.....	52
6.3.1. Költségvetési csalás.....	52
6.4. Közbizalom elleni bűncselekmények.....	53
6.4.1. Közokirat hamisítás.....	53
6.4.2. Hamis magánokirat felhasználása.....	53
6.4.3. Okirattal visszaélés.....	53
7. Következtetések, javaslatok.....	54
8.Összefoglalás.....	56
9. Táblázatok jegyzéke.....	57
10.Irodalomjegyzék.....	58
11. Rövidítések jegyzéke.....	64
13. Mellékletek.....	65
14. Nyilatkozatok.....	72

Bűncselekmények a fizetéseképtelenségi eljárásokban

1. Bevezetés és célkitűzések

A társadalmi közösségben élő emberek viselkedését különböző normák szabályozzák. A társadalmi normák megszegése szankciók kiszabásával jár együtt. A normák be nem tartása magával vonja, hogy a törvény erejénél fogva joghátrány valósuljon meg.

A törvény kezdetben elkülönítetten kezelte a társadalmi normába nem illeszkedő személyeket. A cél az elkülönítés volt a társadalomban. (száműzés, börtön, kivégzés)

A hazai büntető jog joghátrány alkalmazásával szankcionálja a bűncselekményeket. A fizetéseképtelenségi eljárásokat tekintve a büntető jogi szabályozás kiterjed egészen a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzettől a felszámolási eljárás befejezéséig. Gyakori helyzet, hogy nehéz az adós vezető tisztségviselőjének felelősségre vonása, mivel egyre tájékozottabbak a témában, valamint a körülmények tisztázása és a jogértelmezési bizonytalanságok fordulnak elő. A jogszabályok a való életben előforduló valamennyi bűncselekményt szabályozzák. ¹

A csődbűncselekmény a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények között helyezkedik el. A törvény a hitelezők érdekeit szolgálja, tekintettel arra, hogy a hitelezők fontos szerepet töltenek be a gazdasági életben. A hitelezők célja, hogy a hitelezői igényük kielégítésre kerüljön. A cég azonban ha nem tudja a fizetési kötelezettségeit teljesíteni, úgy abban az esetben fizetéseképtelenségi helyzetbe kerül. A felszámolási eljárásokat, valamint a csődeljárást a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991.évi XLIX tv. (Cstv.) tartalmazza. A végelszámolási eljárásokat, valamint a kényszertörlési eljárásokat a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006.évi V. törvény. (Ctv.) szabályozza. A szerkezetátalakítási eljárásokat a 2021.évi LXIV. törvény tartalmazza.

A „csődjog” hosszú ideig a múltban büntető jellegű volt, az adós hibájából eredő megbomlott gazdasági és erkölcsi rendet igyekezett helyreállítani.” ² A klasszikus csődjog azonban nem az adós személyére koncentrált, hanem a hitelezői követelések kielégítésére szolgáló vagyon

¹ [https://docplayer.hu/2312262-PhD_ÉRTEKEZÉS_dr_Pallo_József_MISKOLC_PDF_Free_Download_\(docplayer.hu\)](https://docplayer.hu/2312262-PhD_ÉRTEKEZÉS_dr_Pallo_József_MISKOLC_PDF_Free_Download_(docplayer.hu))

² https://onszak.pte.hu/userfiles/cikk/71/scriptura14i_kaiser.pdf (pte.hu)

került a középpontba. A fizetésképtelenség azt jelenti, hogy az adós fizetési kötelezettségeit nem tudja teljesíteni.

A fizetésképtelenségi szakértő egyik fő feladata, hogy a fizetésképtelenségi eljárásokban az adós társaságok vagyonát felkutassa, és az adós vagyonából a hitelezők kielégítést nyerjenek.

A szakdolgozat témaválasztását befolyásolta, hogy szakmai érdeklődésem van a fizetésképtelenségi eljárások során felmerülő bűncselekmények iránt. A gyakorlati munkavégzésem során elsősorban az adós cégeket érintő fizetésképtelenségi eljárásokkal foglalkoztam, ezért a szakdolgozatban is a felhozott példák adós cégeket érintenek. Szakdolgozatom nem tér ki egyéb szervezetekre. (önkormányzatok, hitelintézetek, stb.)

A felszámolási szakmában eltöltött évek során gyakran felmerül a mindennapokban a dolgozatom témája.

Fontosnak tartom a témát abból a szempontból, hogy a fizetésképtelenségi eljárásokban legfőbb cél a hitelezők hitelezői igényének minél nagyobb mértékben történő kielégítése. Szakdolgozatom készítésénél a rendelkezésemre álló régi és új szakirodalmat használtam fel a téma bemutatására. A fizetésképtelenségi szakmában tapasztalható, hogy az adós társaságok vezető tisztségviselőinek magatartása (mulasztásai) gyakran valósítanak meg bűncselekményt és magatartásukkal megakadályozzák a hitelezői igények részbeni vagy teljes kielégítését.

A fizetésképtelenségi szakértő kötelezettsége, hogy amennyiben bűncselekményt észlel azt haladéktalanul köteles bejelenteni az illetékes és hatáskörrel rendelkező nyomozóhatóság felé. A Cstv. 33. § (4) bek. szerint: A felszámoló a tudomására jutott bűncselekményt - ha az elkövető ismert, annak megjelölésével - köteles az eljárás lefolytatására illetékes hatóságnak írásban bejelenteni.³

A bűncselekmények vonatkozásában statisztikai számadatokkal elemzem a gazdasági bűncselekmények alakulását. Az adatsorokból következtetések levonására kerül sor.

Szakdolgozatíráshoz számos könyvet, cikket, joganyagot, internetes forrásanyagot használtam fel.

Témavezetőim tanácsai és észrevételei sokat segítettek a szakdolgozat megírásakor és irányt mutattak.

³<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99100049.tv>

2.A cégjog gyökerei, a gazdasági bűncselekmények kialakulásának történeti áttekintése

2.1.A gazdasági bűncselekmény fogalmi meghatározásai:

A gazdasági bűncselekmények meghatározásának megértéséhez alapvető, hogy ismerjük a társadalmi normákat és a jogi szabályozás kereteit. A társadalmi normák egyidősek az emberi társadalommal, és céljuk a helyes és követendő magatartási szabályok meghatározása. A normák követése elismerést von maga után, míg azok megsértése szankciókat eredményezhet. A primitív társadalmakban a normák fő típusai a szokás, erkölcsi és vallási normák voltak. Napjainkban a normák közé tartoznak az erkölcsi normák, illemszabályok, szakmai és technikai normák, valamint a jogi normák.

A jogi normák előírják a követendő magatartást, valamint a megsértésük esetén alkalmazandó szankciókat. A büntetőjogi normák meghatározzák a bűncselekmény fogalmát, az egyes bűncselekmények törvényi tényállását, valamint a kiszabható szankciókat. A magyar büntetőjog szerint bűncselekménynek minősül az a magatartás, amely a társadalomra veszélyes és amelyre a törvény büntetés kiszabását rendeli. A társadalomra veszélyesség fogalma pedig arra a tevékenységre vagy mulasztásra vonatkozik, amely mások személyét, jogait vagy a társadalmi rendet sérti vagy veszélyezteti.

A bűnözés olyan jogellenes magatartásokat foglal magában, amelyeket a társadalom károsnak tart és ezért büntetőjogi szankciókkal sújt. A bűncselekmények típusai és súlyossága széles skálán mozoghat, kezdve a kisebb szabálysértésektől egészen a súlyos bűncselekményekig, mint például az emberölés vagy a csalás.

A bűnözés fogalma magában foglalja a társadalom által törvényben meghatározott normák megszegését. A gazdasági bűncselekmények ezen belül egy külön csoportot alkotnak, amelyet a jogi irodalom és a közvélemény is másképpen definiál.

A Központi Statisztikai Hivatal 2008.évben az ismertté vált bűncselekmények és elkövetőik Magyarországon címmel kiadott kiadványa előszavában foglaltak szerint: „A bűnözés olyan folyamatosan változó tömegjelenség, amely bizonyos földrajzi területen, adott időszak során elkövetett bűncselekmények és elkövetőik összességét jelenti.”⁴

⁴ [https://de.wikipedia.org/wiki/Insolvenzrecht_\(Deutschland\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Insolvenzrecht_(Deutschland))

A gazdasági bűncselekmények jogi és kriminológiai szempontból is eltérnek a többi bűncselekménytől. A gazdasági bűncselekmények azok a cselekmények, amelyek a gazdaság működéséhez kapcsolódnak, vagy annak menetét sértik vagy veszélyeztetik. A közvélemény szemében a gazdasági bűncselekmény minden olyan magatartás, amely valamilyen formában jogtalan előnyszerzést jelent. A kriminológiai megközelítés ezzel szemben szűkebb: csak azokat a cselekményeket tekinti gazdasági bűnözésnek, amelyek a gazdálkodás menetét veszélyeztetik, vagy sértik a gazdasági kereteket.

A gazdasági bűnözés fogalma: A gazdasági bűnözéssel kapcsolatos jogi irodalom elfogadottnak tekinti a gazdasági bűnözés fogalmának dr. Tóth Mihály professzor által adott definícióját

dr. Tóth Mihály fent említett írása a gazdasági bűnözés közvéleményben elfoglalt és a kriminológiai fogalmát az alábbiak szerint határozza meg: „A köznyelvi fogalom nagyon széles körű, magában foglal minden bűncselekményt, szabálysértést, sőt olyan magatartást is, aminek az eredménye, hogy a hétköznapi életben valaki jogtalan előnyre tesz szert. „

„ A kriminológiai fogalom már sokkal szűkebb, melynek lényege az, hogy gazdasági bűnözésnek azokat a bűnözési formákat kell tekinteni, amelyek a gazdaság menetében valósulnak meg, vagy ahhoz szorosan kapcsolódnak, és ezen felül alkalmasak arra, hogy túlmenően az egyéni érdeksérelmen, a gazdálkodás rendjét, kereteit sértsék vagy veszélyeztessék. Ez a fogalom segít elválasztani a gazdasági bűnözést a vagyon elleni bűnözéstől, ugyanis míg előbbi a gazdálkodás menetéhez kapcsolódik, addig a vagyon elleni bűnözésnek ehhez nincs köze, ugyanis az elkövetés korában birtok-vagy tulajdonviszonyokat sérti..”⁵

Irk Ferenc-Barabás Tünde szerzők által írt: Gazdaság, bűnözés, gazdasági bűnözés, szervezetbűnözés, szervezett gazdasági bűnözés-1.rész tanulmányukban rámutatnak arra, hogy a gazdasági bűnözés kriminológiai fogalmának meghatározásánál különös jelentőséget kell tulajdonítani annak, hogy nyugat-európai szakértők többsége a védett gazdasági érdekek sokszínűségéből kiindulva az egységes fogalom meghatározás helyett a gazdasági bűncselekmények körében vonható jellegzetes csoportok kialakítását tartja járható útnak.

A gazdasági bűnözés büntető jogi fogalma tágabb értelemben: a gazdálkodással összefüggő bűnözés szorosan kapcsolódik az anyagi büntető jog tételes jogi szabályaihoz. A gazdasági bűnözés büntető jogi tágabb fogalmát a büntető kódex különös részében meghatározott

⁵https://birosag.hu/sites/default/files/static/e-learning/btk/buntetojog1.1/lecke2_lap1.html

bűncselekményekből állapíthatjuk meg. Ide sorolhatjuk a büntetőjog által kifejezetten gazdasági bűncselekményként szabályozott bűncselekményeket, a vagyon elleni bűncselekmények köréből a gazdálkodás körében elkövetett sikkasztást, csalást, hűtlen kezelést, hanyag kezelést, az orgazdaságot a szerzői iparjogvédelmi jogsértések üzletszerű alakzatait, -a hivatali bűncselekmények sorából a nemzetközi gazdasági tilalom megsértését, a forgalmazással elkövetett ártalmas közfogyasztási cikkel, méreggel, radioaktív anyaggal történő visszaélést, végül-az elsősorban gazdasági érdekekkel motivált környezet-és természetkárosítást. A titoksértő cselekmények köréből a gazdasági és üzleti titoksértést. Mint a felsorolások többsége, ez sem egészen pontos, és természetesen egzakt kritériumok szerinti besorolást nem mindig tesz lehetővé.⁶

A gazdasági bűnözés szűkebb büntető jogi fogalma alatt a Btk. ennek megfelelő fejezeteiben meghatározott bűncselekményeket kell érteni. A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (régi Büntető Törvénykönyv) XVII. fejezete tartalmazta a gazdasági bűncselekményeket.⁷

A régi Btk. hatályon kívül helyezése után az új Btk.- negyedik Büntető Kódex – XLI. fejezetében meghatározott, a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekményeket kell érteni a gazdasági bűncselekmények szűkebb értelemben vett büntető jogi fogalma alatt, melyeket a törvény a 403-414. §-aiban szabályoz.

A szűkebb értelemben vett gazdasági bűncselekmények közül a fizetéseképtelenségi eljárásokban legnagyobb számban a számvitel rendjének megsértése, a csődbűncselekmény, a tartozás fedezetének elvonása, a gazdasági adatszolgáltatási kötelezettség megsértése fordulnak elő.

⁶<https://batki.info/gazdasagi-buntetojog-gazdasagi-buncselekmenyek>

⁷<https://njt.hu/jogszabaly/1978-4-00-00>

2.2. A gazdasági bűncselekmények történeti áttekintése

A cégjog gyökerei a Római jogig, a XII. táblás törvényekig vezethetők vissza, mely a Római Köztársaságnak a Kr.e. 451-450-ben összeállított, írásba foglalt törvényei, a római jog egyik legjelentősebb forrása.⁸ A modern csődjog Itáliából eredt. Kezdetben csak a pénzváltókra alkalmazták, majd a kereskedőkre történő elterjedésével vált kötelezővé. A középkori csődjogi szabályok a fizetések megszüntetését bukásnak tekintették, a közadós elvesztette rendelkezési jogát a vagyona felett. A hitelezőket hirdetmény útján idézték a csődtárgyalásra, általában az eljárások kényszeregyezséggel fejeződtek be.

Rocco: Mercatorum Notabilia című műve (1655) külön kiemelést érdemel, mivel e műben találkozunk először az alábbi csődjogi kifejezésekkel: csődhirdetmény, sorrend, illetve arány szerinti kielégítés, könyvek, számadások megvizsgálása, csődnek kényszeregyezés útján való megszüntetése. Ezek a jogintézmények általánossá váltak Franciaországban, Angliában, Németalföldön, Spanyolországban és a német államokban.

A csődeljárást Franciaországban 1807-ben szabályozták először, Angliában pedig a mai értelemben vett csődtörvényt 1542-ben fogadták el.

A német csődjogi törvény 1877-ben lépett hatályba, három részből állt. Az első rész az anyagi jogot, a másik az alaki jogot, az eljárást, míg a harmadik rész a büntető határozatokat tartalmazta.⁹

Az USA-ban az első csődtörvényt 1805-ben fogadta el a Kongresszus. A törvény megalkotására az 1705.évi angol csődtörvény szolgált mintául. A törvény lényeges újítása volt az angol csődtörvényhez képest, hogy az adósságot nem lehetett kivégezni.

A német jog átvételén alapult az osztrák örökös tartományok csődjoga, jellegzetessége, hogy tartományonként eltérő rendelkezést tartalmazott.

⁸<https://batki.info/gazdasagi-buntetojog-gazdasagi-buncselekmenyek>

⁹<https://szakcikkladatbazis.hu/doc/2569345>

Magyar jogi szabályozás 1945-ig:

A magyar jogi szabályozás az 1800-as évek elejétől foglalkozott csődjogi kérdéssel. Az 1807.évi XII. törvénycikk a vétkes és csalárd bukás között még nem tett különbséget, a törvénycikk a csalárd bukások büntetéséről rendelkezett.

A csődszabályozás következő állomását a magyar jogban a reformkor jelentette. Az első magyar Csődtörvény ugyanis az 1840.évi XXII. törvénycikk volt, amely az 1844.évi VII. törvénycikkkel módosított formájában 1853. szeptember 1-jéig volt hatályban. Ennek a törvénycikknek az érdekessége, hogy megkülönböztette a „hamissággal párosult bukás” és a „vétkes gondatlanságból eredő bukás” fogalmát.

1853. szeptember 1-jén felváltotta azt az eredetileg az osztrák örökös tartományok számára készített ún. ideiglenes csődrendtartás. Ezt követően az 1861-ben tartott Országbírói Értekezlet hatályon kívül helyezte az ideiglenes csődrendtartást és újra hatályba léptette az 1840. évi XXII. és 1844. évi VII. törvénycikket.

Magyarország első klasszikus csődtörvénye az 1881.évi XVII. tc., mely különbséget tett a közönséges és a kereskedelmi csőd között, de büntető határozatokat is megfogalmazott.

A Csemegi Kódex és a hitelsértésről szóló 1932.évi IX. törvény:

Az első magyar csődtörvény hatályba lépése előtt Csemegi Károly fogalmazta meg azokat az alapelveket, melyek a büntető jog általános elveit és rendelkezéseit megállapítják. A Csemegi Kódex -1878. évi V. törvénycikk – önálló fejezetben fejti ki a csalárd és a vétkes bukást. A csalárd bukás azt jelenti, hogy a törvényben meghatározott cselekményeket a hitelezők megkárosítására irányuló célzattal követték el. A csalárd bukás csak a hitelezők megkárosítására irányuló célzattal volt elkövethető, a vétkes bukás azonban gondatlanul és szándékosan is elkövethető bűncselekmény. Az 1881.évi csődtörvény 265. és 266.§-ai büntető határozatok címszó alatt két új vétséget állapított meg. A tényállások büntették azt, aki a csődeljárás során koholt követelést jelentett be, valamint azt is, aki valamely hitelezőt vagy annak közeli hozzátartozóját megvesztegette. A csődtörvénybe foglalt büntető határozatok a büntető kódex kiegészítését célozták. A csődön kívüli kényszeregyezésről és a csődtörvény egyes rendelkezéseinek módosításáról szóló 1916.évi V. törvénycikk büntető jogi tárgyú 265. és 266.§-ait hatályon kívül helyezte.

A hitelsértésekről szóló 1932.évi IX. törvény hatályon kívül helyezte a Csemegi Kódexnek a csalárd bukásra és a vétkes bukásra vonatkozó rendelkezéseit és pontosabb fogalmi meghatározásokkal új csődbűncselekményeket fogalmazott meg.¹⁰

Magyar jogi szabályozás 1945.évtől a rendszerváltásig:

A II. világháborút követően a régi jogszabályoknak csak egy része maradt hatályban. A háborút követő időszakban átfogó és egységes büntető jogi norma elkészítésére nem került sor, helyette a Büntető Anyagi Jogszabályok Hatályos Összeállítása. (rövidítése BHÖ) történt meg. Az első BHÖ. 1947-ben jelent meg, a csődbüntettet a XXXV. fejezetben rendelte szabályozni csalárd és vétkes bukás cím alatt.

1951. január 1. napján hatályba lépett az 1950. évi II. számú törvény a Büntető Törvénykönyv általános részéről. A törvénykönyv különös részének elkészítése nem történt meg, így a Csemegi Kódex különös része módosítással továbbra is hatályban maradt.

A hitelrendszerről szóló 19/1952. (III.13.) Mt. rendelet 17.§-ában fogalmazott meg bűncselekményi tényállásokat, melyet a BHÖ függelékében f. pont alatt a népgazdaság elleni bűncselekmények közé vettek fel.¹¹ dr. Balla Lajos „Szemelvények a csőddeliktumokból 1800-as évektől napjainkig című írásában az alábbiakra mutatott rá: „A csődjogi szabályozást és annak büntető jogi vonulatát igen hosszú ideig nem kodifikált magyar jogalkotó. Ez érthető is, hiszen a korábbi piacgazdasági szemlélet és struktúra helyett egy tervutasításos gazdasági rendszer vette át a hatalmat. Jellemzésül: 1950. évi IV. törvény a tervutasításos rendszer védelmével kapcsolatos büntető jogszabályokat tartalmazta. Megjelentek a terv bűncselekmények, és a terv sikerét veszélyeztető szabotázszt halálbüntetéssel fenyegette a korabeli büntető jog.¹²

A II. Magyar Büntető Törvénykönyv, az 1961.évi V. törvény, majd a III. Büntető Törvénykönyv az 1978.évi IV. tv. (rég Btk.) szabályozott olyan tényállásokat, amelyek közvetlenül, vagy közvetve kapcsolatba hozhatóak a hitelezői érdekek védelmével, azonban a korábbihoz, Csemegi Kódexben lévő csődbűncselekményhez hasonló tényállások csak 1992-ben jelentek meg ismét.

¹⁰<https://bm.tt.hu/wp-Content/uploads/2022/02/csemegikodex.pdf>

¹¹https://jog.tk.hu/uploads/files/16_GulaJ.pdf

¹²https://debreceniitlotabla.birosag.hu/sites/default/files/field_attachment/csoddeliktum.pdf

1986.július 16-án került közzétételre a felszámolási eljárásról szóló 1986. évi 11. sz. tvr. A jogszabály 1986. szeptember 1. napján történt hatálybalépésével jelent meg a magyar jogrendszerben a felszámolás jogintézménye.

Időközben Magyarországon jelentős gazdasági változások zajlottak, melynek hatására megalkotásra került a gazdasági társaságokról szóló 1988. évi VI. törvény is, amely lehetőséget adott a gazdasági társaságok alapítására. Megjelent és terjedt a magántulajdon a gazdaságban, ezzel együtt a gazdasági életben is megjelent a fizetéseképtelenség és a csőd fogalma.

Jogi szabályozás a rendszerváltás után:

Az Alkotmány 9.§ (1) bekezdése meghatározta, hogy Magyarország gazdasága piacgazdaság, ezért kodifikációra várt a piacgazdaság tartalmának normákkal való kitöltése. Ennek érdekében pedig olyan törvények, jogszabályok kerültek megalkotásra, amelyek megteremtették a piacgazdaság alapjait, szabályozták annak működését, szükség esetén büntetőjogi eszközökkel védték meg a gazdaság számára deviáns magatartásoktól a piac szereplőit.

Az újonnan megalkotott törvények közül ki kell emelni a ma is hatályos 1991. évi XLIX. törvényt (Csődtörvény, dolgozatban Cstv.) mely 1992. január 1. napján lépett hatályba. Hatályba lépésekor a csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolási eljárásról címet viselte. A törvény hatályba lépésekor a régi Btk. volt hatályban, mely törvényben meghatározott gazdasági bűncselekményeket a Cstv. rendelkezéseihez kellett igazítani. Ezt a feladatot végezte el az 1992. évi XIII. törvény, mely módosította a régi Büntető Törvénykönyvet 1992. április 1.napjával, és a Btk. 290.§.-ába beiktatta a csődbüntettet. A csődbüntett mellett ugyanezen törvény fogalmazta meg a számviteli fegyelem megsértése és a hitelező jogtalan előnyben részesítése bűncselekmények törvényi tényállását is.

Az új törvényi tényállások a régi Btk. XIII. fejezetében a gazdasági bűncselekmények cím alatt a gazdálkodási köteleességeket sértő bűncselekményeket tartalmazó I. címben nyertek szabályozást. A régi Btk.-t a 2012.évi C. törvény (új Btk.) helyezte hatályon kívül. Az új Btk. 2013.július 1.napján lépett hatályba. Az új Btk. XLI. fejezete tartalmazza a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekményeket. E fejezetben találhatók a felszámolási eljárásban leggyakrabban előforduló bűncselekményeket: számvitel rendjének megsértése, a csődbűncselekmény, tartozás fedezetének elvonása és a feljelentési kötelezettség elmulasztásának törvényi tényállása. ¹³

¹³<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv>

3.A fizetéseképtelenségi eljárások és bűncselekmények összefüggése

3.1. Fizetéseképtelenségi helyzetekbe került adósok érdek-reakciói:

A gazdasági társaságokra vonatkozó szabályokat jelenleg a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) tartalmazza. Ebben került meghatározásra a gazdasági társaságokra vonatkozó általános szabályok, így a gazdasági társaság fogalma is itt nyert megfogalmazást.

A Ptk. 3: 88. § (1) bekezdése szerint: „A gazdasági társaságok üzletszerű közös gazdasági tevékenység folytatására, a tagok vagyoni hozzájárulásával létrehozott, jogi személyiséggel rendelkező vállalkozások, amelyekben a tagok a nyereségből közösen részesednek, és a veszteséget közösen viselik.”¹⁴

Az általános szabályok között találjuk a Ptk. 3: 112. § (2) bekezdését, mely szerint: A vezető tisztségviselő a társaság ügyvezetését a gazdasági társaság érdekeinek elsődlegessége alapján önállóan látja el. E minőségében a jogszabályoknak, a létesítő okiratnak és a társaság legfőbb szerve határozatainak van alávetve. A vezető tisztségviselőt a társaság tagja nem utasíthatja, és hatáskörét a legfőbb szerv nem vonhatja el.

A gazdasági társaság megalakulását követően a szabályos működésükig elsősorban a társaság gazdasági érdekeit kell az ügyvezetőnek érvényesíteni, ez az elsődleges feladata.¹⁵

A gazdasági társaság azonban kerülhet olyan helyzetbe, hogy az esedékes tartozását nem tudja kifizetni, vagyis előállhat a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet.

A fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet a Cstv. 33/A. §. (1) bekezdése szerint az alábbi: „a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezte az az időpont, amelytől kezdve a gazdálkodó szervezet vezetői előre látták vagy ésszerűen előre láthatták, hogy a gazdálkodó szervezet nem lesz képes esedékességgkor kielégíteni a vele szemben fennálló követeléseket.”¹⁶

A fizetéseképtelenségi helyzet bekövetkezése után az elsődleges érdek- a társaság gazdasági érdekét – felváltja a hitelezői érdekek elsődlegessége. A felszámolási szakmában gyakran előforduló eset, hogy az adós társaság volt vezető tisztségviselője már a felszámolási eljárás előtt jelentkező fenyegető fizetéseképtelenségi helyzetben megszüntetik az adós társaság

¹⁴ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300005.tv>

¹⁵ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300005.tv>

¹⁶ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99100049.tv>

bankszámláit, vagy eladják az adós tulajdonában lévő gépjárműveket. Ekkor a fizetéseképtelenségi szakértő megvizsgálja az Igazságügyi Minisztérium Céginformációs és Elektronikus Cégeljárásban Működő Szolgálat honlapján az elérhető elektronikus beszámolókat. A felszámolási eljárást megelőzően öt évre visszamenőleg a fizetéseképtelenségi szakértő megvizsgálja a közzétett beszámolókat, és amennyiben felmerül a vagyonkimentés lehetősége, úgy abban az esetben elszámolásra szólítja fel az adós társaság volt vezető tisztségviselőjét. Gyakran előforduló eset, hogy lecsökken a tárgyi eszközök értéke, mondván leselejtezték a gépeket, vagy a készletek értéke csökken le erőteljes mértékben. Minden elkövetési magatartás azt vonja maga után, hogy az adós társaság vagyona lecsökken a felszámolási eljárás közvetlen megindulása előtt.

A fizetéseképtelenségi eljárások alatt érteni kell a kényszertörlesztési eljárásokat, a végelszámolást, a csődeljárást és a felszámolási eljárást is.

A végelszámolás, valamint a kényszertörlesztési eljárás szabályait a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény tartalmazza (a továbbiakban: Ctv.)

A csődeljárást és a felszámolási eljárást a Cstv. szabályozza. A hivatkozott törvény 1. § (1) bekezdése rögzíti. „e törvény szabályozza a csődeljárást, a felszámolási eljárást” A Csődtörvény által szabályozott fizetéseképtelenségi eljárások fajtáinak felsorolását követően pedig meghatározza a csődeljárás és a felszámolási eljárás fogalmát is. Az 1. § (2) bekezdése szerint „A csődeljárás olyan eljárás, amelynek során az adós – a csődegyezség megkötése érdekében – fizetési haladékokat kap, és csődegyezség megkötésére tesz kísérletet. Az 1.§ (3) bekezdése szerint pedig „A felszámolási eljárás olyan eljárás, amelynek célja, hogy a fizetéseképtelen adós jogutód nélküli megszüntetése során a hitelezők e törvényben meghatározott módon kielégítést nyerjenek.”¹⁷

A Cstv.-hez fűzött Nagykommentár szerint a csődeljárásban a hitelezőkkel való egyezségkötéssel történő fizetéseképtelenségi helyzet megoldását kiegészíti azzal, hogy ezt fizetési haladék védelme alatt lehet lebonyolítani; a felszámolásnál pedig rögzíti, hogy a jogutód nélküli megszűnés során a hitelezők kielégítése a törvényben meghatározott szigorú rend szerint történik.

¹⁷ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99100049.tv>

Amennyiben a gazdasági társaság fizetési kötelezettségének nem tesz eleget, tartozásait esedékességkor nem fizeti meg adóssá válik. A Cstv. 3. § (1) bekezdés b. pontja szerint a Cstv. alkalmazásában adós: az a gazdálkodó szervezet, amely tartozását (tartozásait) az esedékességkor nem tudta, vagy előreláthatóan nem tudja kiegyenlíteni. A hivatkozott jogszabályi rendelkezésben meghatározott adós érdekei eltérőek a Csődtörvény által szabályozott egyes fizetéseképtelenségi eljárásokban, A csődeljárás olyan fizetéseképtelenségi eljárás, amelynek során a fizetéseképtelenséggel küzdő adós – a csődegyezés megkötése érdekében – fizetési haladékot kap, és csődegyezés megkötésére tesz kísérletet annak érdekében, hogy fizetőképessége helyreálljon, megtörténjen a fizetéseképtelen gazdálkodó szervek újjászervezése. A csődeljárás lényege, tehát, olyan egyezés létrehozásának megkísérlése a hitelezők bevonásával és hozzájárulásával, amely várhatóan helyreállítja az adós fizetőképességét. A csődeljárás lényege miatt ezekben az eljárásokban rendkívül ritkán fordul elő a vagyonsökkenést eredményező magatartás az adós részéről. A csődeljárás tehát nem arra irányul, hogy a gazdasági társaság jogutód nélkül megszűnjön, hanem a célja az, hogy a gazdasági tevékenység tovább folytatását elősegítse. A felszámolási eljárás azonban a gazdasági társaság jogutód nélküli megszüntetésére irányul. A két fizetéseképtelenségi eljárásban ezért az adós érdekei is eltérőek.

A csődeljárásban a vagyonsökkenést tanúsító szándékos magatartások elenyésző számban fordulnak elő, míg a felszámolási eljárásban számos esetben. A vagyonsökkenést előidéző magatartások a Cstv. 33/A. §-a alapján indított megállapítási és marasztalási perekből, valamint a Cstv. 40. §-a alapján indított érvénytelenségi perekből ismerhetők meg. A fizetéseképtelenségi szakértő az adós vagyonsökkenést tanúsító magatartásról pedig az adós társaság volt vezető tisztségviselője által átadott iratokból, ennek hiányában pedig a közhiteles nyilvántartások adataiból is tudomást szerezhet.

3.2. Sajátos bűncselekményi tényállások és jellemzőik a felszámolási eljárásban

A felszámolási eljárásban sajátos bűncselekményként jelentkezik a csődbűncselekmény és a feljelentés elmulasztása a felszámolási eljárásban.

A csődbűncselekmény sajátossága, hogy az új Btk. 404. § (5) bekezdés objektív büntethetőségi feltételeket állapít meg az (1)-(3) bekezdésben meghatározott csődbűncselekmény (vétkes gazdálkodás, csalárd bukás, fedezetelvonó csőd) vonatkozásában.

A hivatkozott jogszabályi rendelkezés (5) bekezdés szerinti az (1)-(3) bekezdésben meghatározott bűncselekmény akkor büntethető, ha a csődeljárást megindították, vagy ha a felszámolást, kénysztörölési, illetve kényszer-végelszámolási eljárást elrendelték, vagy a felszámolási eljárás megindítása törvény kötelező rendelkezése ellenére sem történt meg.

A 404.§ (4) bekezdésében meghatározott hitelező jogtalan előnyben részesítése vétségével kapcsolatban pedig az alábbi rendelkezést tartalmazza: „Aki a felszámolás elrendelését követően valamely hitelezőjét a csődeljárásról és felszámolási eljárásról szóló törvényben meghatározott kielégítési sorrend megsértésével előnyben részesíti, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”.¹⁸

Az a felszámoló, aki a felszámolási eljárás során hitelt érdemlően tudomást szerez a számvitel rendjének megsértése (403.§) vagy csődbűncselekmény (404.§) elkövetéséről, és erről a hatóságnak, mihelyt teheti, nem tesz jelentést, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A csődbűncselekmények közül a (vétkes gazdálkodás, csalárd bukás, fedezetelvonó csőd vonatkozásában) az ismertetett objektív büntethetőségi feltételek, míg a hitelező jogtalan előnyben részesítése, valamint a feljelentés elmulasztása a felszámolási eljárásban a törvényi tényállásban meghatározott feltételek miatt minősül sajátos bűncselekménynek, ezért a dolgozat ezen részében a csődbűncselekményt és a feljelentés elmulasztása a felszámolási eljárásban bűncselekményeket ismertetem.

¹⁸ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv>

3.2.1 Csődbűncselekmény:

A bűncselekmény alanyának fogalmát az új Btk. 404.§ (6) bekezdése fogalmazza meg, mely szerint: „a csődbűncselekményt tettesként az követheti el, aki az adós gazdálkodó szervezet vagyonával vagy annak egy részével rendelkezni jogosult, vagy arra lehetősége van akkor is, ha a vagyonnal történő rendelkezés alapjául szolgáló jogügylet érvénytelen”.¹⁹

A csődbűncselekmény alanyának meghatározásakor alapvető kérdésként vetődik fel, hogy ki az, aki rendelkezni jogosult az adós vagyonával. Az alany meghatározásánál különbséget kell tennünk aszerint, hogy a szervezeten belül, illetve a szervezeten kívül ki jogosult a vagyonnal rendelkezni.

Szervezeten belül az adott gazdálkodási formára vonatkozó szabályokat kell figyelembe venni, de irányadó lehet a társasági szerződés, a gazdálkodás ügyrendje is. Ezek a személyek általában a gazdálkodó szervezet vezetői, a vezető tisztségviselők.

Szervezeten kívül a Csődtörvény rendelkezései alapján az adós vagyonával rendelkezhet a vagyonfelügyelő és a felszámoló is. Ennek következtében csődbűncselekmény alanyává is válhatnak.

Előfordulhatnak olyan esetek, amikor átruházott jogkörben jár el egy meghatározott személy. A rendelkezési jogot létesítő okirat (például: megbízási szerződés) meghatározhatja, hogy melyek azok a kivételes esetek, amikor a kívülálló személy, eljárhat és azt is, hogy milyen terjedelemmel.

A bűncselekményt szoros értelemben, azaz valódi tettesként, az követheti el, aki ténylegesen rendelkezik a gazdaság irányításával kapcsolatos képességekkel, ezen feladatát ellátja.

Főszabály szerint a csődbűncselekmény elkövetője tettesként az adott gazdasági társaság vezető tisztségviselője. A Cstv. 34.§ (2) bekezdése értelmében „a felszámolás kezdő időpontjától a gazdálkodó szervezet vagyonával kapcsolatos jognyilatkozatot csak a felszámoló tehet”. így a csődbűncselekményt tettesként ő is megvalósíthatja.²⁰

¹⁹<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv>

²⁰<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99100049.tv>

A mindennapi munkavégzés során előfordult csődbűncselekményekre vonatkozó gyakorlati példákat mutatok be:

Az adós társaság gépjárművét nem adja át az adós társaság volt vezető tisztségviselője:

Az adós társaság adószámát törölték, az adós társaság így érvényes adószámmal nem rendelkezett. A felszámolási eljárás kezdő időpontját követően a fizetéseképtelenségi szakértő felszólította a társaság volt vezető tisztségviselőjét, hogy teljesítse a Cstv.31.§-ában foglalt kötelezettségeit. A küldeményt az adós társaság volt vezető tisztségviselője átvette.

Az adós társaság volt vezető tisztségviselője a szabályos kézbesítés ellenére irat és vagyonátadási kötelezettségének nem tett eleget, kapcsolatfelvételt a fizetéseképtelenségi szakértővel nem kezdeményezett.

Az ügyvezető magatartása miatt a fizetéseképtelenségi szakértő bejelentéssel élt az illetékes Törvényszék felé. Kérte, hogy a Törvényszék hívja fel az adós társaság volt vezető tisztségviselőjét a Cstv.31. § (1) bekezdésében írt kötelezettségei teljesítésére, és kezdeményezte az adós társaság volt vezető tisztségviselőjével szemben pénzbírság kiszabását. A Törvényszék felhívta az adós társaság volt vezető tisztségviselőjét kötelezettségeinek teljesítésére. Az adós társaság volt vezető tisztségviselőjét 150.000,-Ft. összegben bírságolta. A felhívás és a pénzbírság kiszabása ellenére az adós társaság volt vezető tisztségviselője a fizetéseképtelenségi szakértő felé nem teljesítette irat és vagyonátadási kötelezettségét.

A fizetéseképtelenségi szakértő a vagyon felkutatása érdekében adatszolgáltatást kért a gépjármű nyilvántartó hatóságtól. A nyilvántartás alapján az adós társaság három gépjárművel rendelkezett. A fizetéseképtelenségi szakértő felszólította az adós társaság volt vezető tisztségviselőjét annak érdekében, hogy a gépjárművek átadásra kerüljenek. A felszólító levél és a tárgykörözés elrendelése ellenére a gépjárművek nem kerültek átadásra a fizetéseképtelenségi szakértő részére. A fizetéseképtelenségi szakértő bejelentést tett az illetékes nyomozóhatóság felé.

Az adós társaság tevékenységet lezáró beszámolójában szereplő tételekkel nem számolt el az adós volt vezető tisztségviselői:

Az adós társaság volt vezető tisztségviselői a szabályosan kézbesített felhívás, tájékoztató levél ellenére az adós társaság iratait nem adták át, majd többszöri felhívásra, átadásra került a tevékenységet záró mérleg, mely mérlegben kimutatott vagyon mindösszesen 1.202.170 e Ft. volt. A mérleg adatait alátámasztó bizonylatok, iratok átadása azonban egyáltalán nem történt meg.

A könyvvizetés hiányosságai miatt a fizetéseképtelenségi szakértő, a vagyon vizsgálata körében, a <https://e-beszamolo.im.gov.hu> portálról letöltötte az adós felszámolását megelőző két évre vonatkozó éves beszámolóit és a kiegészítő mellékleteket, majd azok adatait összevetette a tevékenységet záró mérlegben kimutatott adatokkal.

Ennek során megállapította, hogy az adós felszámolását megelőző második évi mérlegében kimutatott vagyon mindösszesen 10.246.890 e Ft. volt. A felszámolást közvetlenül megelőző évi mérlegben kimutatott vagyon pedig mindösszesen 1.998.813 e Ft.

A tevékenységet záró mérleg és az azt megelőző két év adatai alapján pedig megállapítható volt, hogy az adós társaságnál a felszámolás kezdő időpontját megelőzően lényeges vagyonsökkenés következett be.

A felszámolást közvetlenül megelőző évi beszámoló adatait figyelembe véve a felszámolást megelőző második évhez viszonyítva az alábbi vagyonsökkenés következett be.

A tárgyi eszközök értéke 55.372 e Ft.-tal csökkent, a mérlegben szereplő adatok szerint az ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok, valamint a műszaki berendezések, gépek, járművek értéket már nem képviselnek, az egyéb berendezések, felszerelések, járművek értéke pedig 45.037 e Ft. összeggel redukálódott.

A készletek között kimutatott anyagok, ill. a készletekre adott előlegek értékkel már nem bírnak, a befejezetlen termelés és félkész termékek értéke pedig 3.705.071 e Ft.-tal kevesebb a korábbi évben kimutatott értékhez képest. Mindezek szerint a készletérték 4.111.937 eFt összeggel csökkent az előző évhez képest.

A követelésállomány nyilvántartási értékében bekövetkezett változás is igen jelentős, értéke 3.534.864 e Ft. összeggel alacsonyabb a korábbi év beszámolójában feltüntetett adathoz képest. Az áruszállításból és szolgáltatásból eredő követelés értéke 824.506 e Ft.-tal, az egyéb követelés értéke pedig 2.710.358 e Ft.-tal csökkent.

A tevékenységet záró mérleg és a felszámolást közvetlenül megelőző évre vonatkozó beszámoló adatai között szintén számottevő a megmutatkozó vagyonsökkenés, mely legfőképpen a befektetett pénzügyi eszközök (a tartósan adott kölcsön), a készletek, illetve a követelések értékének csökkenésében mutatkozott.

Az adatok ismeretében a fizetéseképtelenségi szakértő felszólította az adós társaság volt vezető tisztségviselőit, hogy adják át a fizetéseképtelenségi szakértő részére a társaság iratanyagait: a beszámolóknak feltüntetett adatokat alátámasztó főkönyvi kivonatokat, főkönyvi kártyákat és analitikus nyilvántartásokat, továbbá a tárgyi eszköz leltárt, készletleltárt, vevőanalitikát, valamint a könyvelési nyilvántartásokban szereplő adatokat alátámasztó, ill. az anyagi jellegű ráfordítások elszámolásához kapcsolódó számlákat, szerződéseket, egyéb számviteli bizonylatokat és a bank-pénztár forgalmának nyilvántartását, továbbá nyilatkozatot kért a vagyonsökkenés okaira vonatkozóan.

Az adós társaság iratanyaga továbbra sem került átadásra a fizetéseképtelenségi szakértő részére. A felszámolási eljárás megindulását megelőző két évben mutatkozó igen jelentős vagyonsökkenés oka jelenleg nem tisztázott, ebben az adós korábbi vezető tisztségviselői nem működtek együtt a fizetéseképtelenségi szakértővel.

A felszámolási eljárás során a fizetéseképtelenségi szakértő tudomására jutott információk szerint az üzleti partnerek jelentős hányada az ügyvezetőkkel tartotta a kapcsolatot. A szerződések, megállapodások, egyéb iratok és okiratok az ügyvezetők, mint a Kft. képviselőire jogosult személyek által kerültek aláírásra, ebből eredően vélhetően tudomással bírtak az adós társaságot érintő gazdasági eseményekről, a vagyoni helyzetéről, annak alakulásáról.

A felszámolási eljárás során bejelentett és a felszámoló által nyilvántartásba vett követelések összege 10.649.896.244,- Ft.

A fizetéseképtelenségi szakértő a fenti tényállás alapján bejelentéssel élt a NAV Bűnügyi Főigazgatósága felé. A bejelentés alapján a nyomozást elrendelték, a büntetőeljárás folyamatban van.

Felszámolási eljárás közzétételét követően pénzösszeg felvétele bankszámláról:

A fizetéseképtelenségi szakértő megkereső levelet küldött az adós társaság volt vezető tisztségviselőjének a Cstv. 31.§-ában foglalt kötelezettségek tekintetében. Az adós társaság volt vezető tisztségviselője nem vette át a fizetéseképtelenségi szakértő levelét, „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza a felszámolóhoz. Ezt követően a céginformációs rendszer (Opten) adatbázisából megállapítást nyert, hogy az adós társaság rendelkezik élő bankszámlával. A felszámolási eljárás közzétételét követően az adós volt vezető tisztségviselőjének jogai teljes mértékben megszűnnek. A fizetéseképtelenségi szakértő járhat el minden jogügylet kapcsán, és ő tehet jognyilatkozatot is. A pénzügyi banki kivonatot küldött a fizetéseképtelenségi szakértő részére, melyből megállapításra került, hogy az adós volt vezető tisztségviselője 5.200.000,-Ft. pénzösszeget vett fel az adós bankszámlájáról, mely összeggel nem számolt el. Az adós társaság volt vezető tisztségviselője magatartásával az adós társaság vagyonát csökkentette, és ezáltal a hitelezők kiegyenlítését megghiúsította. A fizetéseképtelenségi szakértő bejelentést tett a NAV Bűnügyi Igazgatósága felé.

A bűncselekmény elkövetési módja, elkövetési magatartás:

A bűncselekmény törvényi tényállását a Btk. 404§-a tartalmazza. A törvényben a bűncselekmények négy esete nyert megfogalmazást.

Ezek az alábbiak: fizetéseképtelenségi helyzetben elkövetett csődbűncselekmény (vétkes gazdálkodás),fizetéseképtelenséget előidéző csődbűncselekmény (csalárd bukás), fizetéseképtelenségi helyzetben elkövetett csődbűncselekmény (fedezetelvonó csőd),hitelező jogtalan előnyben részesítésével elkövetett csődbűncselekmény.²¹

A vétkes gazdálkodás, a csalárd bukás és a fedezetelvonó csőd vonatkozásában az elkövetési magatartások azonosak, annak felsorolása az új Btk. 404.§ (1) bekezdés a-c. pontjában történik. E szerint ezeket a cselekményeket az alábbi magatartások elkövetésével lehet megvalósítani.

Vagyon elrejtése, eltitkolása:

A Büntető Törvénykönyv kommentárja értelmében: az elrejtés folytán a nyilvántartásokban már szereplő vagyontárgy a nyilvántartásokból kikerül, eltűnik. Az eltitkolással az adós nyilvántartásaiba nem kerül bele a vagyontárgy. Az érintett vagyontárgyak vélhetően ténylegesen léteznek, azonban ezek a vagyonelemek a hitelezők számára elérhetetlenek.

²¹ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv>

Vagyon megrongálása, megsemmisítése, használhatatlanná tétele:

„A Büntető Törvénykönyv kommentárja értelmében a megrongálás a dolog állagának olyan károsítása, amelynek folytán az értéke csökken. Nem feltétele az érintett vagyontárgy használhatóságának sérelme. A megsemmisítés a dolog állagának megszüntetése, vagy olyan fokú károsítása, amelynek folytán eredeti állapotába már nem állítható vissza.

A használhatatlanná tétel eredményeként a vagyontárgy rendeltetésének megfelelő felhasználására-időlegesen vagy véglegesen alkalmatlanná válik anélkül, hogy állaga károsodnék.”²²

A megrongálás tehát korlátozza, a megsemmisítés viszont véglegesen kizárja, a használhatatlanná tétel pedig átmenetileg zárja ki a vagyontárgy rendeltetésszerű használatát.

Színlelt ügylet kötése, kétes követelés elismerése:

A Btk. 404.§ (1) bekezdés b, pontjában szereplő elkövetési módok a színlelt ügylet megkötése, -amelyre irányadó a Ptk.6:92 §. „A színlelt szerződés semmis, ha az más szerződést leplez, a felek jogait és kötelezettségeit a leplezett szerződés alapján kell megítélni.”²³

A színlelt ügyletekben részt vevő felek szándéka arra irányul, hogy a hitelezők kielégítési alapjául szolgáló vagyontárgyak tulajdonjogának változását éppen a hitelező, mint a színlelt szerződésen kívülálló harmadik személy felé bizonyítsa. Valóságos és érvényes szerződéses akarat hiányában a szerződés semmis. A fiktív ügylet nem a színlelt ügyletek közé tartozik. Kétes követelés abban az esetben áll fenn, amennyiben annak ténybeli, vagy jogi alapjait az adós vitatja, vagy bár nem vitatja, de behajtása nem biztosított. A kétes követelés érvényes jogcímen alapul, és adott esetben állami kényszerrel végrehajtható. A kétes követelés legjellemzőbb példája az, amikor a vagyonkezelő egy valamely behajthatatlannak látszó követelést érvényesítő hitelezőt a kielégítendő sorában feltüntet, vagy ilyen követelésre vonatkozó csődegyezséget köt.

²²Steiner Gábor: A csődbűncselekmény Története, Elmélete és Gyakorlata, Orac Kiadó, 2024. 185.o.

²³<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv>

Az ésszerű gazdálkodás követelményeivel ellentétes magatartás:

Az ésszerű gazdálkodás alapelve azt jelenti, hogy az adós hitelezői érdekében köteles a gazdasági szervezetet olyan állapotban tartani, hogy az a gazdaság rendeltetésének megfeleljen. Ésszerű az a gazdálkodás, ha a kitűzött gazdasági eredmény bekövetkezésének lehetősége nagyobb, mint a veszteségé. Ennek követelményeivel ellentétes, ha az elkövető olyan üzletbe kezd, amely vagyoncsökkenéshez vezet. Kockázatos az az üzlet, ahol tudatos veszteséggel számolnak abban a reményben, hogy végül a szokásosnál nagyobb nyereséget hoz. A Büntető Törvénykönyv Kommentárja értelmében: "Az ésszerű gazdálkodás szükségszerűen tartalmaz kockázati elemeket, amelyek azonban nem lépik túl a megengedett kockázat határait."²⁴

A gazdálkodás akkor ésszerűtlen, ha a kitűzött gazdasági eredmény bekövetkezésének lehetősége kisebb, mint a veszteség bekövetkezésének valószínűsége. Az ésszerű és ésszerűtlen gazdálkodásnak nincs törvényi definíciója. A gazdálkodás akkor ésszerűtlen, ha abban a véletlenszerűség dominál, az eredménynek nincs racionális kiszámíthatósága.

Vétkes gazdálkodás:

A bűncselekmény megvalósulását a törvényhely a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezéséhez köti. A Cstv.33/A.§ (1) bekezdése szerint a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezése az időpont, amelytől kezdve a gazdálkodó szervezet vezetői előre látták vagy láthatták, hogy a gazdálkodó szervezet nem lesz képes esedékességgel kielégíteni a vele szemben fennálló követeléseket. Ezen időpont bekövetkeztét csak az eset összes körülményeinek vizsgálatával lehet eldönteni. Ilyen helyzetre utalnak a társaság likviditási gondjai, nagy összegű szállítói tartozások, sorozatos fizetési felszólítások, a saját tőke drasztikus csökkenése stb.²⁵

²⁴https://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/download/c/54/b0000/B1%20BTK_2014_j%C3%BAnius.pdf

²⁵<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99100049.tv>

Csalárd bukás:

A csalárd bukás esetében az elkövető a saját magatartásával idéz elő fizetéseképtelenségét, vagy kelti annak látszatát azért, hogy a hitelezői igények kielégítését megghiúsítsa. Mindenezek miatt a cselekmény nem szándékos, hanem célzatos is. Ahogy arra a Legfelsőbb Bíróság rámutatott: „a bűnösséget önmagában sem a fizetéseképtelenség, sem az elkövetett visszaélés nem alapozza meg, csupán e tények meghatározott kapcsolata, nevezetesen azok okozati összefüggése.”²⁶

Az elkövetés itt szükségszerűen előzi meg a fizetéseképtelenség bekövetkeztét. Ilyen magatartásnak minősül pl. egy hitelezési tevékenységgel üzletszerűen nem foglalkozó adózó nagy összegű kölcsönt nyújt annak tudatában, hogy a szerződéses partnere a kölcsönt nem tudja visszafizetni-a társaság saját tőkéjét lecsökkenti, aminek eredményeképpen kialakul a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet.

Fedezetelvonó csőd:

A fedezetelvonó csőd tekintetében arról van szó, hogy a már említett elkövetési magatartások megvalósításával a hitelezők részbeni vagy teljes kielégítésének a megghiúsítását idézi elő az az elkövető, amely a bekövetkezett fizetéseképtelenség idején tényállásszerű.

Hitelező jogtalan előnyben részesítése:

A hitelező jogtalan előnyben részesítése a csődbűncselekmények közül a legenyhébb alakzat, mivel nem jár vagyonvesztéssel, valamint nem sérti az összes hitelező érdekeit. Az követi el a csődbűncselekményt, aki a felszámolás elrendelését követően valamely hitelezőjét előnyben részesíti.

Az előnyben részesítés kizárólag a jogos hitelezői igény kielégítésére szolgálhat. Az előnyben részesítés a kielégítési sorrendet sérti, ha ugyanis a kifizetés jogtalan, azáltal az adós a hitelezők kielégítésére szolgáló vagyonát csökkenti, amely magatartása már a csődbűncselekmény 404.§ (2) bekezdésének b, pontjába ütközhet. Az előnyt az elkövető az adós gazdálkodó szervezet vagyonából juttatja.

²⁶<https://ajk.pte.hu/sites/ajk.pte.hu/files/file/doktori-iskola/kondorosi-andras/kondorosi-andras-muhelyvita-ertekezes.pdf>

A Csődbűncselekmény minősített esetei:

A csődbűncselekmény minősített eseteit az új Btk.404.§ (3) bekezdése tartalmazza.

A minősített esetek a 404.§ (1) bek. és a (2) bek. a, és b, pontjában meghatározott alapesetekre vonatkoznak. E szerint a büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a csődbűncselekményt stratégiaileg kiemelt jelentőségű csődeljárás vagy felszámolási eljárás hatálya alatt álló gazdálkodó szervezetre nézve követik el, vagy a tényleges vagy színlelt vagyonsökkenés mértéke különösen jelentős.

A kormány rendeletben határozza meg, hogy mely társaságot tekinti stratégiaileg kiemelt jelentőségűnek, ezekre nézve a Cstv. 65.§ (3) bekezdése tartalmazza a felsorolást.

A vagyonsökkenés mértéke pedig akkor különösen jelentős, ha a vagyonsökkenés mértéke meghaladja az 500 millió forintot. (Btk.469. § (6) bek.)

3.2.2 Feljelentés elmulasztása a felszámolási eljárásban:

A feljelentés elmulasztása törvényi tényállását a Btk.404/A. §-a fogalmazza meg az alábbiak szerint: „Az a felszámoló, aki a felszámolási eljárás során hitelt érdemlően tudomást szerez a számvitel rendjének megsértése (403.§) vagy a csődbűncselekmény (404.§) elkövetéséről, és erről a hatóságnak, melyet teheti, nem tesz jelentést, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A Be.376.§ (2)-(3) bekezdése rendelkezik a feljelentési kötelezettségről, mely szerint a hatóság tagja és a hivatalos személy, továbbá ha külön törvény előírja, hogy a köztestület köteles a hatáskörében tudomására jutott közvérdra üldözendő bűncselekményt feljelenteni. A felszámoló számára ezt a kötelezettséget a Cstv.33.§ (4) bekezdése írja elő, kimondva, hogy „A felszámoló a tudomására jutott bűncselekményt-ha az elkövető ismert, annak megjelölésével –köteles az eljárás lefolytatására illetékes hatóságnak írásban bejelenteni.” E rendelkezés alapján a bejelentés (feljelentés) megtétele nem mérlegelés kérdése a felszámoló számára –nem dönthet tehát az alapján, hogy a büntetőeljárásokban eredményt úgysem tud elérni, ezért tehát azt nem is kezdeményezi-hanem kötelesség. ²⁷

Az új Btk. 404/A. §-a bűncselekménnyé minősítette a bejelentés elmulasztását abban az esetben, ha számvitel rendjének megsértése vagy csődbűncselekmény elkövetése jut a felszámoló tudomására és annak bejelentését elmulasztotta.

²⁷<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1700090.tv>

A bűncselekmény szándékosan követhető el és tiszta mulasztásos bűncselekmény. Az elkövető pedig a felszámoló.

Alapvető problémát jelent a szabályozásban, hogy a Btk. szóhasználat a felszámolót említ, a felszámoló pedig a Cstv. rendelkezéseinek és a vonatkozó kormányrendeletnek megfelelően az a gazdálkodó szervezet, azaz Kft. vagy Rt. (vagy az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes más államban székhellyel rendelkező, a székhelye szerinti államban a fizetéseképtelenségi eljárásokról szóló, a Tanács 2000.május 29-i 1346/2000/EK rendelete szerinti eljárásokban-felszámolói tevékenység végzésére jogosult vállalkozás magyarországi fióktelepe) lehet. A szervezetnek szerepelnie kell a felszámolók névjegyzékében, vagy a Kormány jelöli ki a Csődtv.66.§ (2) bekezdésében és 84/A § (2) bekezdés a, pontjában foglaltak alapján állami felszámolóként, vagy pedig olyan szervezet, amely törvény pénzügyi szervezet felszámolására vagy végelszámolására kijelöl.

Így tehát a Btk. ezen rendelkezése jogi személyre nézve tartalmaz kötelezettséget, ami, figyelembe véve az egyéni bűnfelelősség elvét és a jogi személyekkel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedések felelősségi rendszerét, rendszeridegen és nem is alkalmazható anyagi büntetőjogi szabály. A feljelentési kötelezettséget valamely természetes személy vezető tisztségviselőhöz kellene telepíteni, és azt a célkitűzést is biztosítaná, hogy maguk a fizetéseképtelenségi szakértők is bizonyos mértékű kontroll alatt legyenek saját szervezetükön belül.

Ha azonban a jogalkotó nem kíván a felszámoló szervezetre is felelősséget hárítani, akkor egyértelműen a fizetéseképtelenségi szakértőt kell megjelölni elkövetőként. Ezt a problémát azonban a joggyakorlat nem tudja törvényesen áthidalni, a törvény szövege alapján nem lehet a fizetéseképtelenségi szakértő felelősségét megállapítani.

E jogi szabályozásra vezethető vissza, hogy e bűncselekmény miatt elenyésző számban indult büntetőeljárás és jogerős ítélet meghozatalára sem került sor.

A jövőben jogalkotásra vár a probléma megoldása és a bűncselekmény törvényi tényállásában a felszámoló helyett a fizetéseképtelenségi szakértő (felszámolási eljárásban: felszámolóbiztos) kifejezés használata.

3.3.A Csődtörvény és a Büntető Törvényköny összefüggései, ezek időbeli módosulásai

1989. évben az 1989. évi XXXI törvény módosította az 1949. évi XX. törvényt, a Magyar Népköztársaság Alkotmányát, mely törvény 1989. október 23. napján lépett hatályba.

Az Alkotmány bevezető része – 1. §-a – rögzíti, hogy milyen érdekek tették szükségessé az Alkotmány módosítását, a 9. § (1) bekezdése pedig az alábbi rendelkezést tartalmazta: „Magyarország gazdasága a tervezés előnyeit is felhasználó piacgazdaság, amelyben a köztulajdon és a magántulajdon egyenjogú és egyenlő védelemben részesül.”²⁸

A hivatkozott rendelkezés az 1945 után kialakult tervgazdasággal szemben határozta meg először, hogy Magyarország gazdasága piacgazdaság. Az Alkotmány módosítása szükségessé tette más, hatályban lévő jogszabályok módosítását, és új jogszabályok megalkotását is. Az újonnan megalkotott jogszabályok közül ki kell emelni az 1992. január 1. napján hatályba lépő, a számviteli törvényről szóló 1991. évi XVIII. törvényt, valamint a csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló törvény megalkotását.

Megszüntette az állami szanálás jogintézményét, változást hozott a hitelezők kielégítési sorrendjében, a kielégítési sorrendben, előbbre kerültek a zálogjoggal biztosított követelések, és a köztartozások. Nem szabályozta viszont az egyszerűsített eljárást, azt a végelszámolás egységes szabályozása váltotta fel.

A Cstv. háttérnormájává vált a csődbűncselekménynek, a csődbűncselekmény törvényi tényállásában szereplő fogalmakat a Cstv. határozza meg, értelmező rendelkezései között találjuk az adós, a hitelező, a vagyon, a felszámolási vagyon, fizetéseképtelenség, stb. fogalmait. Tekintettel arra, hogy a Cstv. büntetőjogi intézkedéseket nem tartalmazott szükségessé vált a gazdasági bűncselekmények újra szabályozása. Az újraszabályozás a büntető jogszabályok módosításáról szóló 1992. évi XIII. törvénnyel történt meg, mely törvény 1992. április 1. napján lépett hatályba.²⁹

A törvény a régi Btk. 289, 290 és 291 §-ait módosította, és beiktatta a 291/A §-t, mely értelmező rendelkezéseket tartalmazott. A régi Btk. eredeti 289. §-a a gazdasági ellenőrzés megghiúsítása bűncselekmény törvényi tényállását tartalmazta, a módosítás következtében e §-ban került megfogalmazásra a számviteli fegyelem megsértése vétsége. A törvény a számviteli fegyelem

²⁸<https://www.parlament.hu/irom39/02627/02627.pdf>

²⁹https://jogkodex.hu/jsz/1992_13_torveny_1973903

megsértését akkor rendeli büntetni, ha ez a gazdálkodó vagyoni helyzetének áttekintését, illetve ellenőrzését megghiúsítja, vagy megnehezíti.

Az 1992. évi XIII. törvény 2. §-a alapján a Btk.290. §-ában a csődbüntett törvényi tényállása nyert megfogalmazást.

A büntettnak három alapesetét szabályozta [290. § (1) bek. (3) bek. és (5) bek.].

Az 1992. évi XIII. törvény 3. §-a alapján a Btk. 291. § (1) bek.-be került a hitelező jogtalan előnyben részesítése törvényi tényállása, mely valójában a csődbűncselekmény negyedik alapesetének tekintendő. A törvényi tényállás szerint: „Aki a fizetéseképtelenségének tudatában valamely hitelezőjét a többi hitelező hátrányára jogtalan előnyben részesíti, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”.

E bűncselekmény esetében – ugyanúgy, mint a csődbüntettnél – objektív büntethetőségi feltételként került megfogalmazásra, hogy a csődeljárást vagy a felszámolási eljárást megindítsák, illetve ennek hiányában is büntethető, ha a csőd vagy a felszámolási eljárás iránti kérelem előterjesztését kötelezően írta elő a törvény, ám ezt elmulasztották. A 291. § továbbá kiegészült a 291./A. §-sal, mely értelmező rendelkezéseket tartalmazott. Meghatározta, hogy a 290 § (csődbüntett) és a 291. §. (hitelező jogtalan előnyben részesítése) vonatkozásában ki tekinthető tettesnek, elkövetőnek. E szerint: „A 290. és a 291. §-ban meghatározott bűncselekményt tettesként az követi el, aki a gazdálkodó szervezet (adós) vagyonával vagy annak egy részével rendelkezni jogosult, akkor is, ha a fizetéseképtelenség, a vagyon csökkenése a gazdálkodó szervezet (adós) vonatkozásában áll fenn, és a tettes a gazdálkodó szervezet (adós) hitelezőjének kielégítését hiúsítja meg.”³⁰

Az I. Csődtörvény novella és a IV. Csődtörvény novella megalkotása és hatálybelépése azonban szükségessé tette a Btk. módosítását. Az I. Csődtörvény novella – az 1993. évi LXXXI. törvény, mely 1993. szeptember 2-án lépett hatályba -- a fentebb már ismertetett kötelező csődintézményét megszüntette, és rendelkezett arról is, hogy az eredménytelen csődeljárás ne forduljon át automatikusan felszámolási eljárássá. E jogszabályi rendelkezés alapján módosításra várt a Btk. 290. § (6) bekezdése és a 291. § (2) bekezdése is. 1994. május 15. napján lépett hatályba az 1994. évi IX. törvény – a büntető jogszabályok módosításáról. E módosítás azonban figyelmen kívül hagyta az I. Csődtörvény novella fenti rendelkezéseit és még nem módosította a Btk.290. § (6) bekezdését és 291.§ (2) bekezdését sem.

³⁰<https://drpeterfiugyved.hu/vesztegetes-btk-290/>

Az 1994. évi módosító törvény 8. §-a alapján a Btk. XVII. Fejezetének I. Címe : „Gazdálkodási kötelességeket és a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények”-re változott. A változás indoka, hogy a gazdálkodási kötelességeket sértő és a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények külön címben történő szabályozása idejét múlt, mivel a gazdaság kialakult viszonyai között a sértett jogtárgy nem különül el minden esetben.

Az I. Cstv novella hatálybelépése után a Btk. rendelkezései tehát csak hosszabb idő elteltével módosították. A Btk. módosítására az I. Cstv. novella alapján az 1996. évi LII. törvénnyel került sor, mely 1996. augusztus 15-én lépett hatályba. Tekintettel arra, hogy az I. Cstv. novella megszüntette a kötelező csődintézményét, ezért módosítani kellett a régi Btk. 290. § (6) bekezdését, valamint a 291. § (2) bekezdését és az említett rendelkezésekből hatályát veszítette.

A 2006 évben lépett hatályba a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (Gt.), valamint a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény. (Cégtörvény) ³¹

A törvényekkel való összhang érdekében a Cstv. módosítása is szükségszerűvé vált. A Cstv. módosítás egyik indokaként itt ismertetem a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvényt módosító 2007. évi XXVII. törvény 17. §-ához fűzött, miniszteri indokolást. A miniszteri indokolás szerint: a gazdasági társaság fizetési képtelenségével fenyegető helyzet bekövetkeztét követően, a vezető tisztségviselők ügyvezetési feladataikat a társaság hitelezői érdekeinek elsődlegessége alapján kötelesek ellátni.

Külön törvény e követelmény felróható megszegése esetére, ha a gazdasági társaság fizetési képtelenné vált, előírhatja a vezető tisztségviselők hitelezőkkel szembeni helytállási kötelezettségét.

A Cstv. módosítására a 2006. évi VI. törvénnyel - IV. Csődtörvény novella - került sor, mely törvény elnevezése a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról címszó alatt lépett hatályba. A végelszámolási eljárást a Cégtörvény szabályozta.

A törvény rendezi továbbá a felszámolókkal összefüggő szakmai, összeférhetetlenségi kérdéseket. A Cstv. módosítása szükségessé tette a Btk. 290. §-ában megfogalmazott csődbüntetés módosítását is, mely a 2007. évi XXVII. törvényben került meghatározásra. A törvény 2007 július 1. napján lépett hatályba. A 2007. évi XXVII. törvény a hatályba lépett új

³¹<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0600005.tv>

fentebb ismertetett jogszabályokra és a kialakult gyakorlatra figyelemmel úrafogalmazta a Btk.290. §-ban szabályozott csődbüntett tényállását és megváltoztatta annak elnevezését is. Az adminisztratív csődbüntettet a jogalkotó kiemelte a csődbűncselekmények köréből, és a számvitel rendjének megsértése tényállásának keretében, annak önálló alakzataként – részben eltérő tartalommal – szabályozta. Összefoglalva: 2007. július 1. napjától a régi Btk. 290.§-ába szabályozott bűncselekmény elnevezése csődbűncselekmény, a ma is hatályos új Btk. is ezt az elnevezést használja. A módosító törvény alapján a csődbűncselekmény négy alapesete került szabályozásra. Ezek az alábbiak: a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben elkövetett csődbűncselekményt, a vétkes gazdálkodás [290.§(1) bekezdés], a fizetéseképtelenséget előidéző csődbűncselekményt [290. § (2) bekezdés a) pont csalárd bukás, a fizetéseképtelen helyzetben elkövetett csődbűncselekményt [290.§ (2) bekezdés b) pont fedezet elvonás], valamint a hitelező jogtalan előnyben részesítésével elkövetett csődbűncselekményt [290.§(4) bekezdés]. Ezen cselekmények csak szándékos elkövetés esetén büntethetők. Az adminisztratív csődbüntett kiemelése következtében módosításra került a s számvitel rendjének megsértése bűncselekménye is.

A többször módosított 1978. évi IV. törvényt a 2012. évi C. törvény (új Btk.) 464. §-a helyezte hatályon kívül 2013. július 1. napjával. Ugyanezen a napon lépett hatályba az új Btk.

Az új Btk. XLI. fejezetében a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények között szabályozza a felszámolási eljárásban leggyakrabban előforduló bűncselekményeket, nevezetesen: a számvitel rendjének megsértését (403.§), a csődbűncselekményt (404. §), tartozás fedezetének elvonását (405.§) és a gazdasági adatszolgáltatási kötelezettséget (409.§). Az új Btk.-t hatályba léptető 2012. évi CCXXIII. törvény rendelkezése alapján pedig új törvényi tényállásként került beiktatásra a feljelentés elmulasztása a felszámolási eljárásban (404/A§.) A bűncselekmény megfogalmazása összhangban van a Csődtörvény 33. § (4) és (5) bekezdésében foglalt rendelkezéssel, mely a felszámoló köteleességévé teszi a bejelentés megtételét abban az esetben, ha bűncselekmény gyanúját észleli.³²

³²<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv>

4. A fizetéseképtelenségi szakértő törvényi kötelezettségei a bűncselekmények kapcsán

A Cstv. 3.§ (1) bekezdés mb. pontja alapján a Cstv. alkalmazásában fizetéseképtelenségi szakértő a felszámoló. (ideértve az ideiglenes vagyonsfelügyelői, illetve rendkívüli vagyonsfelügyelői jogkörrel kirendelt felszámolót is)

A felszámoló szervezet a Törvénszék általi kirendelését követő 5 munkanapon belül köteles bejelenteni a Törvénszéknek a kijelölt felszámolóbiztos nevét és a Cstv.27/A.§ (5/a) bekezdésében meghatározott adatait. A felszámoló tehát kijelöli a felszámolóbiztos, aki természetes személy lehet. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a természetes személy, a felszámolóbiztos folytatja le a felszámolási eljárást. A Cstv. ezzel kapcsolatban az alábbiak szerint rendelkezik:

A Cstv. 27/A.§ (12) bekezdése: A kirendelt felszámoló a felszámolási eljárás lefolytatását másnak nem engedheti át. A felszámoló az adós gazdálkodó szervezet képviselőjében jár el, ezt a jogkörét az általa kijelölt felszámolóbiztos útján látja el.

A Cstv.27/B.§ (1) bekezdése pedig megerősíti, hogy a felszámoló jogkörét a felszámolóbiztos gyakorolja.³³

A Cstv. rendelkezéseiből következően a fizetéseképtelenségi szakértő feladatát a hitelezők érdekeinek elsődlegessége alapján látja el. Ennek keretében a fizetéseképtelenségi szakértő megvizsgálja az adós társaság élő és lejárt szerződéses kapcsolatait, felméri a felszámolási körbe vonható és azon kívül eső vagyons körét és mértékét, megteszi a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy a felszámolási vagyons növelve a hitelezők minél magasabb kielégítését érje el. Ennek egyik módja a megítélés szerinti felszámolási vagyonsba tartozó vagyons elemek visszaszerzése, valamint az egyes vagyons elemek lehető legmagasabb áron történő értékesítése.

A fizetéseképtelenségi szakértő feladata a felszámolási nyitó mérleg készítése, a hitelezői igények nyilvántartásba vétele, lehetőség szerint a hitelezői igények pénzbeli kielégítése. A fennálló szerződések felmondása, a munkavállalókkal kapcsolatos munkaviszony megszüntetése. Szükség esetén vagyonsértékesítés a meglévő vagyons felosztása.³⁴

³³ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv>

³⁴ https://homepage.braunvieh.ch/wp-content/uploads/2021/04/3_1_Checkliste_Liquidator.pdf

A fentiekhez kapcsolódóan az eljáró fizetéseképtelenségi szakértő felszámolási ütemtervet készít, az adós követeléseit esedékességgör behajtja, igényeit érvényesíti, és vagyont értékesíti.

A fizetéseképtelenségi szakértő ellenőrzzi az adós társaság volt vezető tisztségviselőjének a Cstv.-ben meghatározott kötelezettségei teljesítését, az áradott iratanyagokat ellenőrzzi, a társaság szerződéseivel vonatkozásában a szükséges intézkedéseket megteszi.

Amennyiben az adós társaság volt vezető tisztségviselője a könyvelési iratanyagokat, és a vagyont nem adja át, abban az esetben a fizetéseképtelenségi szakértő indítványozza a Törvényszék felé, hogy pénzbírság terhe mellett az adós társaság volt vezető tisztségviselőjét hívja fel kötelezettségeinek teljesítésére. Amennyiben az ügyvezető a fizetéseképtelenségi szakértő küldeményeit nem vesz át a felszámoló az iratokat a bírósági végrehajtásokról szóló 1994.évi LIII. törvény 31/D. §-a szerinti végrehajtói kézbesítés útján is eljuttathatja az ügyvezetőnek.

Ha gazdálkodó szervezet vagyónába tartozó vagyontárgy ismeretlen helyen van, és a gazdálkodó szervezet vezetője a vagyontárgy fellelhetőségi helyéről nyilatkozni nem tud, vagy a felszámolóval való együttműködési kötelezettségét nem teljesíti, a felszámoló tárgykörözés elrendelését kérheti a bíróságtól, a vagyontárgy fellelhetőségi helyének megállapítása érdekében.

A fenti feladatok ellátása során a fizetéseképtelenségi szakértő kötelezettsége, hogy amennyiben észleli a bűncselekmény gyanúját, úgy bejelentést kell tennie az illetékes hatósághoz.

Említésre érdemes továbbá a német jogi gyakorlat. „Ha a fizetéseképtelenségi szakértők megszégik kötelezettségeiket, és ennek következtében a hitelezőt vagy hitelezőket kár éri, kötelesek megtéríteni a hitelezőnek az ebből eredő kárt a Német Polgári Törvénykönyv (BGB) 53. szakasza szerint, ha vétkes módon jártak el.”³⁵

³⁵<https://winheller.com/blog/liquidation-verrein-aufgaben-liquidator/>

Bizonyítási eszközök a bejelentés során:

Bűncselekmény gyanúja esetén a fizetéseképtelenségi szakértő által tett bejelentés lényegében feljelentésnek minősül, és a bejelentéshez csatolni szükséges az új Be.376. § (3) bekezdésében meghatározott bizonyítékokat.

A bűncselekmény megállapításához szükséges a gazdasági társaság vagyoni helyzetének felderítése, mivel meg kell határozni, hogy pontosan mikor következett be a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet. Erre kizárólag a gazdasági társaság könyvelésének vizsgálatával kerülhet sor.

A jelenlegi gyakorlat szerint a felszámolási eljárás megindulását megelőző öt év könyvelési iratanyagát indokolt vizsgálni.

Könyvelési iratok hiányában nehéz megállapítani a csődbűncselekmény gyanúját. Ezek hiányában sokszor az elvégzett nyomozási cselekmények nem vezetnek eredményre, így a nyomozások nagy része eredménytelen maradt. A jelenlegi bírói gyakorlat szerint a mérleg vagy beszámoló ha rendelkezésre áll, az önmagában nem elegendő, hiszen az analitikus nyilvántartásokat alátámasztó bizonylatok felderítése vagy a mérleg valóságtartalmának (tanúvallomások egyéb) szükséges. Gyakran előfordul, hogy az átadott könyvelési iratanyagokat rendezetlenül adja át az adós társaság volt vezető tisztségviselője. Hasonló nehézségek vannak az adós vagyontárgyainak felderítése során is. A gazdasági társaság ingó vagyontárgyainak, készleteinek felderítése sokszor nem vezet eredményre, nemcsak a kisebb értékű ingóságok, hanem a gépjárművek felderítése is problémákba ütközik. A felszámolási eljárások döntő többségében előforduló vagyontárgy a gépjármű.

A fizetéseképtelenségi szakértő a Miniszterelnöki Kabinetiroda nyilvántartása alapján lekérdezést végez a felszámolási eljárást megelőző öt év viszonylatában. A megkeresések eredményei leggyakrabban az, hogy a forgalomból ki vannak vonva a gépjárművek ideiglenesen vagy véglegesen. A gépjármű nyilvántartásban általában régi autók (15-20 éves) szerepelnek, amelyek kis értéket képviselnek, így még ha azok elő is kerülnek kis mértékben növelik csak az adós vagyont.

5. Gazdasági bűncselekményekkel kapcsolatos statisztikai adatok értékelése

5.1 Tendenciák megállapítása:

A szakdolgozatom témáját illetően a 2023. év mind az összes bűnözés, mind pedig a fizetéseképtelenségi eljárásokat tekintve a negatív rekordok éve volt.

A cégtrendben az alábbi negatív folyamatok keletkeztek 2023-ban. 12,2 ezerrel kevesebb lett a társas vállalkozások száma a gazdaságban. Az elmúlt hat év legkevesebb éves cégalapítása – 25,7 ezer darab- történt 2023-ban. Rekord magas volt a megszűnések száma, 37,9 ezer darab. Rekordot döntött a Törvényszék által elrendelt felszámolási eljárások száma, mely összesen 20 699 volt. Az adatokról a táblázatot a 6.sz. táblázatban kerül bemutatásra a Melléklet fejezetben a 67.oldalon.

Az adatokból látható, hogy rekord szintet ért el a Törvényszékek által újonnan indított felszámolási eljárások száma 2023 évben.

A 2023 évet megelőzően a felszámolási eljárások száma az alábbi volt:

- 2022 év: 8460
- 2021 év: 4769
- 2020 év: 4410
- 2019 év: 5654

A NAV által 2022 évről kiadott évkönyv a negatív trend okaiként a következőket tartalmazza:

2022. június elsején a koronavírus-járvány elleni védekezésről szóló törvény és a hozzá kapcsolódó rendeletek hatályukat veszítették, véget ért a kényszertörlési eljárások felfüggesztésének időszaka. Azoknál a feltorlódott kényszertörlési eljárásoknál, ahol a hitelezői igény vagy a cég vagyona eléri a 400 ezer forintot, ott a cégbíróság megkezdte az eljárások hivatalbóli megszüntetését és a felszámolások elrendelését”³⁶

A 2023- évi bűnözéssel kapcsolatban - a Központi Statisztikai Hivatalnak a regisztrált bűncselekményekkel kapcsolatos adatai közzétételét követően - vészjósló cikkek jelentek meg

³⁶<https://prooptimum.hu/kenyszertorles/>

a sajtóban. A Központi Statisztikai Hivatal adatainak ismeretében a Pénzcentrumban „A bűn éve Magyarországon: fél évtizede nem történt ilyen, régen volt ennyi csalás, lopás, mint most címmel írt cikket Bíró Attila 2024. április 3-án.

A cikk az alábbiakra mutatott rá:

„Bár több súlyosabb bűncselekmény száma csökkent 2022-2023 között Magyarországon, a csalások és lopások száma annyira kilőtt, hogy összességében 2018 óta nem történt annyira sok büntetett az országban, mint a tavalyi évben. Igaz ez mindannak ellenében, hogy az emberölések, az emberölési kísérletek, a közúti balesetek okozása, de még az orgazdaság is jelentősen visszaesett.”³⁷

„2018 óta nem történt annyi regisztrált bűncselekmény Magyarországon, mint amennyi történt 2023-ban-ez derült ki a KSH frissen összesített bűnügyi statisztikáiból (forrás: Belügyminisztérium, Legfőbb Ügyészség). A növekmény ráadásul egy év alatt is jelentős, 2022-2023 között összesen 6,2 százalékkal emelkedett a regisztrált bűncselekmények száma hazánkban. A számok nyelvén ez azt jelenti, hogy míg 2022-ben összesen 167 774 regisztrált bűncselekmény történt idehaza, addig 2023-ban 178 172. Ez azt is jelenti, hogy a tavalyi évben majd 10 500-al (10398) több bűncselekményt követtek el, mint az azt megelőző évben.”

A vagyon elleni bűncselekményekkel kapcsolatban az idézett cikk az alábbiakat tartalmazza :

„Az adatok ugyanis egyértelműen azt mutatják, hogy leginkább a lopások és a csalások száma ugrott meg a tavalyi évben.

Előbbi összességében 5, utóbbi viszont nem kevesebb mint 18 (!) százalékkal volt magasabb 2023-ban, mint az azt megelőző évben. Ez a gyakorlatban azt jelentette, hogy míg 2022-ben 46 833, addig 2023-ban 49 127 lopást regisztráltak. Ehhez képest 2022-ben 16 747 csalást történt, miközben 2023-ra ez a szám 19 704-re emelkedett”.

A sikkasztások száma viszont csökkenést mutatott. A cikk szerint „ kevesebb volt 2023-ban a sikkasztások száma is, míg 2022-ben 1582, addig 2023-ban már csak 1331-et regisztráltak.”

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 34. §-a sorolja fel a nyomozóhatóságokat és a (2) bekezdésében határozza meg, hogy mely bűncselekmények nyomozása tartozik a Nemzeti Adó-és Vámhivatal hatáskörébe.

³⁷<https://www.penzcentrum.hu/otthon/20240403/a-bun-eve-magyarorszagon-fel-evtizede-nem-tortent-ilyen-regen-volt>

5.2. Adatsorok elemzése:

A szakdolgozatban ismertetett bűncselekmények közül a NAV végzi a nyomozást a költségvetési csalás, a számvitel rendjének megsértése, a csődbűncselekmény és az ezekkel összefüggő közokirat hamisítás, és hamis magánokirat felhasználása bűncselekményekben.

E bűncselekmények számának alakulásához alapul vettem a NAV által különböző években kiadott évkönyvek adatait. Az évkönyvek mellékletét képezi a táblajegyzék, mely között megtalálható évenként a NAV nyomozóhatóságánál ismertté vált bűncselekmények statisztikai adatai.

A táblajegyzék adatait felhasználva a szakdolgozat szempontjából fontos bűncselekmények adatait – évenként- az alábbi táblázatokban mutatom be.

1.táblázat: NAV Évkönyv adatai a 2023. évi bűnözések kapcsán

(Forrás: Nemzeti Adó-és Vámhivatal által közölt adatok 2023)

Bűncselekmény megnevezés	Esetszám	Elkövetési érték (Ft.)	Lefoglalt és zár alá vett érték(Ft.)
Számvitel rendjének megsértése	139	0	0
Csődbűncselekmény	578	2 315 207 513	453 043 810
Hamis magánokirat felhasználása	95	1 748 001	0
Költségvetési csalás	1 222	40 333 163 371	44 837 379 57
Közokirat hamisítás	107	0	0
<u>ÖSSZESEN:</u>	2.141	42.650.118.885	4.936.781.767

2.táblázat: NAV Évkönyv adatai a 2022.évi bűnözések kapcsán

(Forrás: Nemzeti Adó-és Vámhivatal által közölt adatok 2022)

Bűncselekmény megnevezése	Esetszám	Elkövetési érték (Ft.)	Lefoglalt és zár alá vett érték(Ft.)
Számvitel rendjének megsértése	118	0	1 008
Csődbűncselekmény	359	3 371 362 878	45 221 327
Hamis magánokirat felhasználása	123	0	0
Költségvetési csalás	1 299	42 336 270 051	52 880 433 723
Közokirat hamisítás	124	0	0
<u>ÖSSZESEN:</u>	2023	45.707.632.929	52.925.656.058

3.táblázat: NAV Évkönyv adatai a 2021.évi bűnözések kapcsán

(Forrás: Nemzeti Adó-és Vámhivatal által közölt adatok 2021)

Bűncselekmény megnevezése	Esetszám	Elkövetési érték (Ft.)	Lefoglalt és zár alá vett érték(Ft.)
Számvitel rendjének megsértése	129	4 097 002	0
Csődbűncselekmény	345	2 100 618 161	27 870 025
Hamis magánokirat felhasználása	144	22 317 709	10 000
Költségvetési csalás	1 431	58 582 395 494	62 304 542 780
Közokirat hamisítás	98	500 001	0
<u>ÖSSZESEN:</u>	2147	60.709.928.367	62.332.422.805

4.táblázat: NAV Évkönyv adatai a 2020.évi bűnözések kapcsán

(Forrás: Nemzeti Adó-és Vámhivatal által közölt adatok 2020)

Bűncselekmény megnevezése	Esetszám	Elkövetési érték (Ft.)	Lefoglalt és zár alá vett érték(Ft.)
Számvitel rendjének megsértése	129	256 157 143	0
Csődbűncselekmény	453	1 062 293 686	273 218 256
Hamis magánokirat felhasználása	117	1 444 001	0
Költségvetési csalás	1 823	74 587 046 362	86 159 111 191
Közokirat hamisítás	85	200 002	142 847
<u>ÖSSZESEN:</u>	2.607	75.907.141.194	86.432.472.294

5.táblázat: NAV Évkönyv adatai a 2019.évi bűnözések kapcsán

(Forrás: Nemzeti Adó-és Vámhivatal által közölt adatok 2019)

Bűncselekmény megnevezése	Esetszám	Elkövetési érték (Ft.)	Lefoglalt és zár alá vett érték(Ft.)
Számvitel rendjének megsértése	248	0	1
Csődbűncselekmény	647	825 957 940	91 900 001
Hamis magánokirat felhasználása	128	0	0
Költségvetési csalás	2 605	88 675 081 037	76 827 500 926
Közokirat hamisítás	167	1 600 001	0
<u>ÖSSZESEN:</u>	3795	89.502.638.978	76.919.400.927

A fenti adatokból megállapítható, hogy a NAV hatáskörébe tartozó bűncselekmények közül - öt év adatait figyelembe véve - legnagyobb számban költségvetési csalást követtek el és az elkövetési érték, valamint a lefoglalt és a zár alá vett érték is e bűncselekménynél a legmagasabb.

A csődbűncselekmény vonatkozásában megállapítható, hogy a legnagyobb számban 2019 évben vált ismertté. A bűncselekmények száma ekkor 647 volt. A következő évek - 2020-2022 – csökkenő tendenciát mutattak, míg 2023 évben ismét növekedett a csődbűncselekmények száma az előző évhez -2022 viszonyítva - 219-cel emelkedett.

Az emelkedés összhangban van a felszámolási eljárások számának növekedésével. Várhatóan 2024 évben is növekedés várható, ezt követően azonban stagnálás.

A számvitel rendjének megsértését is 2019. évben követték el legnagyobb számban, 2020-2022 években csökkenő tendencia állapítható meg, míg 2023-ban kis arányú emelkedés mutatkozott.

A közokirat hamisítás, és a hamis magánokirat felhasználása bűncselekmény vonatkozásában is 2019. évben magas számadatok jelentkeztek, míg 2020-2021. években csökkenés figyelhető meg. 2022-ben emelkedés, míg 2023-ban ismét csökkenés következett be.

A feltorlódott kényszertörlési eljárások jelentős része már átfordult felszámolási eljárássá, a felszámolások folyamatban vannak. Ennek következtében 2024 évre még magas szám várható a felszámolási eljárások számában, de ezt követően csökkenésre számíthatunk. Ez hatással lehet a számvitel rendjének megsértése és a csődbűncselekmények számának alakulására is és várhatóan a 2024 évet követően itt is csökkenés következik be.

A Német Szövetségi Statisztikai Hivatal fizetéseképtelenségi statisztikái szerint 2023-ban 17 814 vállalat jelentett csődöt Németországban – ez körülbelül 3200-zal (+22,1%-kal) több, mint 2022-ben. Ez a növekedés várható volt a válságok és a megnövekedett finanszírozási költségek miatt. A fizetéseképtelen társaságok aránya a társaságok számához viszonyítva a növekedés ellenére is alacsony. 1000 vállalatból mindössze 5,7 vált fizetéseképtelenné 2023-ban.³⁸

³⁸ <https://www.ifm-bonn.org/statistiken/gruendungen-und-unternehmensschliessungen/unternehmensinsolvenzen>

6. A fizetéseképtelenséggel közvetlenül és közvetetten összefüggő bűncselekmények

6. 1. A fizetéseképtelenséggel közvetlenül összefüggő bűncselekmények:

A szakdolgozat 3. 2. pontjában mutattam be a felszámolási eljárásban leggyakrabban előforduló sajátos bűncselekményeket (csődbűncselekmény, feljelentés elmulasztása a felszámolási eljárásban). E pontban a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények közül a gyakorlatban leginkább előforduló és elhatárolási problémákat felvető bűncselekményeket, így a számvitel rendjének megsértése, a tartozás fedezetének elvonása, és a gazdasági adatszolgáltatási kötelezettség megsértése bűncselekményét kívánom bemutatni.

6. 1. 1. Számvitel rendjének megsértése:

A jelenleg hatályos új Btk. a 403.§-ában fogalmazta meg a számvitel rendjének megsértése törvényi tényállását az alábbiak szerint:

„Btk.403. § (1) Aki a számvitelről szóló törvényben vagy a felhatalmazásán alapuló jogszabályokban előírt bizonylati rendet megsérti vagy könyvvezetési, beszámoló készítési kötelezettségét megszegi, és ezzel a megbízható és valós képet lényegesen befolyásoló hibát idéz elő, vagy az adott üzleti évet érintően vagyoni helyzete áttekintését, illetve ellenőrzését megghiúsítja, bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az egyéni vállalkozó, valamint a számvitelről szóló törvény hatálya alá nem tartozó más gazdálkodó is, aki jogszabályban meghatározott nyilvántartási, bizonylatolási kötelezettségét megszegi, és ezzel vagyoni helyzetének áttekintését, illetve ellenőrzését megghiúsítja.

A bűncselekmény kerettényállásként nyert szabályozást, a konkrét elkövetési magatartásokat a számviteli törvény és a felhatalmazásán alapuló jogszabályok határozzák meg. A törvényi tényállás mindkét alapesetben kötelezettségcsoportokat sorol fel, amelyek körében a bűncselekmény elkövethető.³⁹

A számviteli törvény hatálya alá tartozó gazdálkodók esetében a bizonylati rend megsértése, a könyvvezetési kötelezettség megsértése, valamint a beszámoló készítési kötelezettség.

³⁹ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv>

A bizonylati rend megsértésével kapcsolatban a számviteli alapelvek közül itt kell megemlíteni a bizonylati elvet, mely egyben a bizonylati rend alapja. A tételes jogszabályi rendelkezéseket a Számviteli törvény 165-166. §-aiban találjuk.

A számviteli bizonylat fogalmát pedig a 166. § (1) bekezdése fogalmazza meg. a következőképpen: „Számviteli bizonylat minden olyan a gazdálkodó által kiállított, készített, illetve a gazdálkodóval üzleti vagy egyéb kapcsolatban álló természetes személy, vagy más gazdálkodó által kiállított, készített okmány (számla, szerződés, megállapodás, kimutatás, hitelintézeti bizonylat, bankkivonat, jogszabályi rendelkezés, egyéb ilyennek minősíthető irat) - függetlenül annak nyomdai vagy egyéb előállítási módjától -, amely a gazdasági esemény számviteli elszámolását (nyilvántartását) támasztja alá.”⁴⁰

A beszámoló készítési kötelezettség azt jelenti, hogy a gazdálkodó a működéséről, vagyoni pénzügyi jövedelmi helyzetéről a könyvviteli rendszer adatai alapján időszakonként beszámolót köteles készíteni. A beszámoló egy írásos dokumentum, mely egy bizonyos gazdasági időszak-rendszerint egy év-utólagos pénzügyi tükre.

A beszámolónak megbízható és valós képet kell adnia a gazdálkodó vagyonáról annak összetételéről. (eszközeiről és forrásairól) pénzügyi helyzetéről és tevékenysége eredményéről. A beszámoló formája az éves nettó árbevétel nagyságától, a mérleg főösszegétől, a foglalkoztatottak létszámától függ. A törvény kétféle lehetőséget biztosít a beszámolási kötelezettség teljesítésére. Ezek az éves beszámoló vagy az egyszerűsített éves beszámoló. A kettős könyvvitelt vezető vállalkozó általában éves beszámolót készít, amely kötelezően kell, hogy tartalmazzon mérleget, eredmény-kimutatást, bizonyos mellékleteket és üzleti jelentést.

A számviteli alapelvek rögzítik a kettős könyvvitel keretében történő számvitel követelményeit így a mérleg egyértelműségét, a mérlegigazságot, a mérlegfolytonosságot: és a mérlegazonosságot.⁴¹

A német törvények szerint (HGB) 332. szakasza szerinti büntetéssel való fenyegetés kifejezetten a könyvvizsgálóra irányul. Szándékosan pontatlan jelentéstétel az éves pénzügyi kimutatásokról, a HGB 325. § (2a) bekezdése szerinti egyedi pénzügyi kimutatásokról, a vezetőségi jelentésről, a konszolidált pénzügyi kimutatásokról, a csoportvezetői jelentésről, a HGB 340a. § (3) bekezdése szerinti közbenső pénzügyi kimutatásokról vagy az időközi csoportról A HGB 340i. szakaszának 4. bekezdése szerinti jelentés büntetendő, jelentős

⁴⁰<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0000100.tv>

⁴¹<https://debitoor.de/lexikon/grundsaeetze-ordnungsmaessiger-buchfuehrung-gob>

körülmények szándékos eltitkolása vagy szándékos helytelen könyvvizsgálói vélemény kiadása a német kereskedelmi törvénykönyv (HGB) 322. szakasza szerint. A büntetés három év börtön vagy pénzbírság, a német kereskedelmi törvénykönyv (HGB) 332. szakasza szerint.⁴²

A számviteli törvény hatálya alá nem tartozó gazdálkodók esetében pedig a nyilvántartási kötelezettség, valamint a bizonylatolási kötelezettség megsértése nyert megfogalmazást.

A számviteli törvény hatálya nem terjed ki az egyéni vállalkozókra és a számviteli törvény hatálya alá nem tartozókra. Az egyéni vállalkozók esetében az egyéni vállalkozásról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény, a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény, a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. tv, az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. tv. határoz meg nyilvántartási és bizonylatolási kötelezettséget.⁴³ A számviteli rend megsértése mindkét alapesete szándékos és eredmény bűncselekmény.

Gyakorlati munka során szerzett tapasztalat, példa a bűncselekményre:

A számvitel rendjének megsértésével kapcsolatban a gyakorlati munka során az alábbi problémák vetődtek fel:

A Cstv. 31. § (1) bekezdése előírja az gazdálkodó szervezet volt vezető tisztségviselőjének kötelezettségeit. Az (1) bekezdés a. pontja szerint: „A felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezet vezetője köteles: a felszámolás kezdő időpontját megelőző nappal záróleltárt, valamint éves beszámolót (egyszerűsített éves beszámolót) (a továbbiakban együtt: tevékenységet lezáró mérleg), továbbá az eredmény felosztása után zárómérleget és adóbevallást készíteni, azokat a felszámolás kezdő időpontját követő 30 napon belül a felszámolónak és az adóhatóságnak átadni és nyilatkozni arról, hogy a tevékenységet lezáró mérleg, illetve az eredmény felosztása után készített zárómérleg az adós vagyoni helyzetéről valós és megbízható képet ad, valamint nyilatkozni arról is, hogy a mérleg elfogadása óta az adós vagyoni helyzetében milyen lényeges változások történtek, A vezetők az átadási kötelezettségeiknek a felszámoló által szabályosan kézbesített felhívás ellenére sem tesznek eleget. A kötelezettség nem teljesítése miatt a felszámoló kérelmet nyújt be az illetékes törvényszékhez, melyben kéri, hogy a törvényszék pénzbírság terhe mellett hívja fel az ügyvezetőt kötelezettségei teljesítésére.⁴⁴

⁴²https://www.haufe.de/finance/haufe-finance-office-premium/kapitalgesellschaften-rechnungslegung-9-folgen-bei-verstoessen-gegen-die-pflicht-zur-rechnungslegung_idesk_PI20354_HI1742537.html

⁴³Belovics Ervin-Molnár Gábor-Sinku Pál:Büntetőjog II. Hvgorac Lap-és Könyvkiadó Kft. 800.o.

⁴⁴ <https://jogkodex.hu/doc/1805501>

A Törvényszék által kiszabott bírságok azonban rendkívül alacsony összegűek – 100 000-150 000.- Ft -, mely összegű bírsággal nem érhető el a kívánt cél, a kiszabott bírság ellenére az adós volt vezető tisztségviselője a kötelezettségeit nem teljesíti.

A záróleltár, az éves beszámoló át nem adása esetén a fizetéseképtelenségi szakértő a Cstv. 33. § (4) bekezdése alapján bejelentéssel él a nyomozóhatóság felé.

A konkrét ügyben az alábbi tényállás alapján került sor a Cstv. 33. § (4) bekezdésében írt intézkedésre:

A fizetéseképtelenségi szakértő tájékoztatta az adós vezető tisztségviselőit a Cstv. 31. §-ban foglalt kötelezettségekről, ennek alapján felhívta az adós volt vezető tisztségviselőit arra, hogy gondoskodjanak a tevékenységet záró mérleg és az azt alátámasztó könyvelési kimutatások elkészítéséről, melyeket a korábbi évek egyszerűsített éves beszámolóival, az azokhoz kapcsolódó könyvelési kimutatásokkal, az adós társaság egyéb irataival és könyvelési bizonylataival, valamint a munkaügyi dokumentációkkal együtt, részletes iratjegyzék kíséretében adják át a felszámolónak. A fizetéseképtelenségi szakértő felhívta az adós társaság volt vezető tisztségviselőit arra is, hogy törvényi kötelezettségüknek eleget téve számoljanak el az adós vagyonával, az adós vagyontárgyait adják át a felszámoló rendelkezésére, továbbá a kintlévőségek érvényesítését a szükséges iratok biztosításával segítsék. A fizetéseképtelenségi szakértő mindezekre email és telefonos megkeresés útján is felhívta az adós társaság volt vezető tisztségviselőit. A fizetéseképtelenségi szakértő küldeményei átvételre kerültek, melyet követően, személyes egyeztetésre került sor az adós társaság volt vezető tisztségviselői és a fizetéseképtelenségi szakértő között. Ezen alkalommal az adós társaság volt vezető tisztségviselői együttműködési szándékukat fejezték ki a fizetéseképtelenségi szakértő felé, azonban az adós pénzügyi, vagyoni helyzetéről részletes információkkal nem rendelkeztek, elmondásuk szerint a cég ügyeit az időközben elhalálozott személy (az egyik ügyvezető édesapja) intézte érdemben, a partnerekkel is ő tárgyalt. Átadásra került ugyan a fizetéseképtelenségi szakértő részére a 2023. július 24. fordulónappal elkészített tevékenységet záró mérleg, valamint annak néhány tételét alátámasztó könyvelési kimutatás, azonban a vonatkozó bizonylatokat, könyvelési anyagot nem adták át (néhány számlától eltekintve), az elkészült mérleg így bizonylatokkal nem alátámasztott. Az az adós volt vezető tisztségviselői ugyanakkor arról tájékoztatták a fizetéseképtelenségi szakértőt, hogy az adós egyéb, vegyes iratai, valamint készletvagyon a egy bérelt helyiségben kerültek elhelyezésre. A

fizetéseképtelenségi szakértő a bérelt helyiséget ellenőrizte, ott iratanyagot nem lelt fel. Az adós társaság volt vezetői tisztségviselői a fizetéseképtelenségi szakértőt tájékoztatták továbbá arról is, hogy a társaságnál könyvelő váltás volt, mely miatt az új könyvelő részére további idő szükséges ahhoz, hogy a korábbi évek könyvelését átlássa, a hiányzó könyvelési dokumentációt esetlegesen pótolni tudja. Emiatt az adós társaság volt vezető tisztségviselői további határidőt kértek a 2021 – 2022. évek mérlegbeszámolóit alátámasztó főkönyvi kivonatok és kartonok, ill. a könyvelési bizonylatok átadására. Az iratanyag átadására végül nem került sor.

A fizetéseképtelenségi szakértő bejelentése alapján nyomozás elrendelésre került, a büntetőeljárás még folyamatban van.

6. 1. 2. Tartozás fedezetének elvonása:

A tartozás fedezetének elvonása bűncselekmény törvényi tényállását az új Btk. 405. §-a tartalmazza. A törvényi tényállással kapcsolatban rá kívánok mutatni arra, hogy a jelenleg hatályos törvényi tényállás összevont tényállás. A tényállás megfogalmazásakor ugyanis összevonásra került a régi Btk. két külön fejezetében önálló bűncselekményként szereplő tartozás fedezetének elvonása, illetőleg a hitelsértés bűncselekménye.

A tartozás fedezetének elvonása tehát olyan bűncselekmény, mely a hitelezők érdekét hivatott szolgálni. A jogalkotó abból a szempontból iktatta be a bűncselekményt a Büntető Törvénykönyvbe, hogy biztosítsa a zavartalan és biztonságos hitelezést, a tőke szabad áramlását.

A bűncselekmény törvényi tényállása az alábbi:

„405. § (1) Aki írásbeli szerződés alapján fennálló követelés fedezetül szolgáló vagyont részben vagy egészben elvonja, és ezzel a tartozás kiegyenlítését részben vagy egészben megghiúsítja, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt a gazdasági tevékenységből származó tartozás fedezetül szolgáló vagyonra követi el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”.

Az új Btk. 405. § (1) bekezdése a tartozás fedezetének elvonása vétségi alakzatát fogalmazza meg. A vétségi alakzat magánszemélyek közötti (vagy magánszemély és pénzügyi szolgáltató szervezet közötti stb.) ügyletek esetére teremt büntetőjogi fenyegetettséget. Az elkövetési tárgy jellemzője, hogy írásbeli szerződéssel kötötték le a vagyont, szükséges, hogy az adott szerződés

alapján a vagyon (tárgy) beazonosítható legyen, annak jogcíme és feltételei megállapíthatók legyenek

A Btk. 405. § (2) bekezdés szerinti büntetési alakzatot a gazdasági tevékenységből származó tartozások fedezetéül szolgáló vagyonra lehet elkövetni. Mindkét alakzat elkövetéséhez szükséges az írásbeli szerződés, mely lehet közokirat, teljes bizonyító erejű magánokirat vagy egyszerű magánokirat is. A fedezet biztosítására irányulószerződéseket két csoportba lehet osztani, nevezetesen a dologi biztosítékokra és a fedezet biztosítására szolgáló más szerződésekre.⁴⁵

A dologi biztosítékok vonatkozásában irányadó a Ptk. Ötödik Könyv VII. Címe. Itt kerültek szabályozásra a zálogjogra és az óvadékra vonatkozó rendelkezések.

A fedezet biztosítására szolgáló más szerződéseket is további két csoportra oszthatjuk, így a tipizált és a nem tipizált atipikus szerződések. A tipizált szerződések között kell megemlíteni a fuvarozási (Ptk. 6. 267§) és szállítmányozási szerződéseket (Ptk. 6 309.§.)⁴⁶

A bűncselekmény elkövetési magatartása a fedezetül szolgáló vagyon elvonása. Az elvonás formáját a törvényi tényállás nem fogalmazza meg, annak különböző formái lehetnek a gyakorlatban. Ilyen esetek például a vagyon megterhelése, eladása, elajándékozása, jogellenes hasznosítása, eltitkolása, elrejtése, eltagadása, megrongálása, használhatatlanná tétele, megsemmisítése. Az elvonás fogalmával kapcsolatban a Nagykommentár a következőkre mutat rá „a közös vonása a sokféleképpen megvalósítható elvonásnak, hogy az elkövetési tárgy feletti rendelkezési jog megszűnik (adós), a hitelező pedig nem tud hozzáférni a lekötött vagyonhoz.”⁴⁷

A büntetési alakzat elkövetéséhez szükséges gazdasági tevékenység fogalmát az új Btk. nem határozza meg.

A jogirodalomban kifejtett álláspontok szerint az alábbiakra kell tekintettel lenni:

A gazdasági tevékenység bármilyen tevékenység lehet, amely a gazdálkodás körében valósul meg. Ez lehet befektetés, üzleti vállalkozás létesítése, bővítése stb., és megvalósítható saját cég körében, és idegen, más céghez való bekapcsolódással is.

⁴⁵<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv>

⁴⁶ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300005.tv>

⁴⁷<https://uj.jogtar.hu/#doc/db/346/id/A13Y1369.KK/ts/20240901/lr/chain29614>

Az elkövetés tárgya az írásbeli szerződés alapján fennálló követelés fedezetül szolgáló vagyon, függetlenül attól, hogy az elkövető vagy más tulajdonában áll-e ingó vagy ingatlan vagyon-e.

Elköveti a tartozás fedezetének elvonása bűncselekményét, aki a tartozás fedezetére, kiegyenlítésére szolgáló vagyont (pénzösszeget) akként vonja el az erre a célra nyitott óvadéki számláról, hogy rosszhiszemű szerződésszegő magatartásával a vállalt kötelezettségét csalárd módon nem teljesítve eleve eltéríti attól azon vagyont (pénzösszeget), amelynek jogszerűen az óvadéki számlán a helye, és ténylegesen a fedezet alá tartozónak kell lennie (BH2023. 211. szám alatt közzétett határozat) ⁴⁸

A tartozás fedezete elvonása és a csődbűncselekmény vonatkozásában pedig az alábbiakat kell kiemelni:

A csődbűncselekmény a Btk. 405. §-ában írt tartozás fedezetének elvonásával a specialitás viszonyában áll, mivel az utóbbi esetben egy meghatározott hitelező tartozására írásbeli szerződéssel konkrétan lekötött vagyon elvonásáról van szó. Ilyenkor az alaki halmazat látszólagos, és kizárólag a csődbűncselekmény megállapítására kerülhet sor (BH. 2010. 207.)⁴⁹

A bűncselekmény alanya a fedezetül lekötött vagyontárgy felett rendelkezni jogosult személy lehet.

A bűncselekmény alanyai vonatkozásában a Btk. 405. § (4) bekezdése büntethetőséget megszüntető okot szabályoz. E rendelkezés szerint: „Tartozás fedezetének elvonása miatt az elkövető nem büntethető, ha a tartozást a vádemelés előtt kiegyenlít.”

A tartozás fedezetének elvonása vonatkozásában a 405. § (3) bekezdése pedig minősített esetet szabályoz arra az esetre, ha a bűncselekményt a gazdasági tevékenységből származó tartozás fedezetül szolgáló vagyonra követik el.

A hivatkozott jogszabályi rendelkezés az alábbiakat tartalmazza:” A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményt különösen nagy vagy azt meghaladó értékre követik el.” Különösen nagy értéknek minősül az, ami 50 millió 1-500 millió Ft érték között van az új Btk.459. § (6) bek. d. pontja szerint. ⁵⁰

⁴⁸https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/kuriai_dontesek/kuriai_dontesek_-_birosagi_hatarozatok_-_2023_marcius.pdf

⁴⁹ https://adozona.hu/jogtar/309484_BH_20035207_ugyvezeto_szemelyeben

⁵⁰ Belovics Ervin-Molnár Gábor-Sinku Pál:Büntetőjog II. Hvgorac Lap-és Könyvkiadó Kft. 827.o.

6.1.3. Gazdasági adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása:

A gazdasági adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása törvényi tényállását az új Btk. 409. §-a tartalmazza. A törvényi tényállás a bűncselekmény két alapesetét fogalmazza meg.

Az első alapeset tényállásának három fordulata: közreműködés a cég ismeretlenné válásában, fantomszámlódái elősegítése, közreműködés ismeretlen lakóhelyű képviselő bejegyzésében, valótlan személyes adatok bejegyzésében a közhitelű nyilvántartásba, közreműködés ismeretlen lakóhelyű, székhelyű tulajdonos bejegyzésében a közhitelű nyilvántartásba.⁵¹

Az első alapeset három fordulatóval kapcsolatban a Nagykommentár az alábbiakat emeli ki:

A Btk. 409. § (1) bekezdés a) pontos fordulatában az eredmény egy olyan állapot előidézése, amelyben a gazdálkodó szervezetet nem lehet megtalálni, bármilyen magatartás, ami alkalmas ennek előidézésére, tényállásszerű lehet. Így például a társasági szerződésbe hamis adatok kerülnek, vagy például be nem jelentett elköltözés.

A törvényi tényállás második alapesete a bejelentési kötelezettség elmulasztása. (409. § (2) bek),,

A bejelentési kötelezettséget különböző jogszabályok állapítják meg. A jogszabályi rendelkezések pontosan meghatározzák a bejelentés határidejét. A határidő lejártával a bűncselekmény megvalósul, vagyis a bűncselekmény tiszta mulasztási bűncselekmény.

Elkövetési magatartás a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó adat, jog vagy tény kötelező bejelentésének, vagy a már bejelentett adat, jog vagy tényre vonatkozó változás bejelentésének az elmulasztása.

A bejelentés elmulasztása vétségével kapcsolatban az alábbi bírósági esetre hívom fel a figyelmet. A gazdasági társaság felszámolását elrendelő jogerős bírósági végzés közlését követően a gazdasági társaság képviseletre jogosult tagját a cégbíróság felé bejelentési kötelezettség már nem terheli, ezért az a körülmény, hogy a székhely megváltozását nem jelenti be, bűnösségének gazdasági adatszolgáltatás elmulasztásának vétségében való megállapítását sem eredményezi⁵²

⁵¹<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv>

⁵²http://www.nav.gov.hu_gazdasagi_adatszolg.pdf.

A Csődtörvény tételesen felsorolja, hogy milyen adatszolgáltatási kötelezettséget kell megtennie a felszámolás alatt álló társaság vezető tisztségviselőjének, az előbbi nem tartozik közéjük (BH.2011.5.)⁵³

A bűncselekmény jogi tárgya a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó nyilvános és közhiteles nyilvántartások megbízhatóságába vetett bizalom, vagyis e bűncselekmény a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó, bárki által megtekinthető nyilvántartások adatainak a hitelességhez fűződő társadalmi érdekét és ezen keresztül az ilyen nyilvántartásokba vetett bizalmat védi.⁵⁴

A bűncselekmény alanya: Az új Btk. 409. § (1) bekezdésben foglalt fordulatok elkövetője tettesként a gazdálkodó szervezet vezető állású személye, melynek fogalmát az új Btk. 414. § (2) bekezdése határozza meg:

Az új Btk. 459. § (1) bekezdés 8. pontja pedig a gazdálkodó szervezettel kapcsolatos rendelkezést tartalmaz. E szerint : gazdálkodó szervezet: a polgári perrendtartás szerinti gazdálkodó szervezeten kívül az a szervezet is, amelynek gazdálkodó tevékenységével összefüggő polgári jogi kapcsolataira a polgári perrendtartás szerint a gazdálkodó szervezetre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

Az új Btk. 409. § (2) bekezdés szerinti privilegizált tényállás mulasztásos cselekmény, amelynek elkövetője csak olyan személy lehet, akit a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó információk (közhitelű nyilvántartásba való) bejelentésének kötelezettsége terhel.

A kialakult Törvényszéki gyakorlatra figyelemmel fontosnak tartom kiemelni, hogy a gazdasági adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása csődbűncselekménnyel, a költségvetési csalással halmazatban állhat. Intellektuális közokirat-hamisítást viszont nem valósít meg az új Btk. 409. § (1) bekezdés b) pontos elkövetés, szükségszerű a kapcsolat a két cselekmény között.⁵⁵

⁵³ https://adozona.hu/jogtar/325796_BH_20115148_jovedeki_termek_szarmazasa_mas

⁵⁴ Belovics Ervin-Molnár Gábor-Sinku Pál:Büntetőjog II. Hvgorac Lap-és Könyvkiadó Kft. 853.o.

⁵⁵ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv>

6.2. A fizetéseképtelenséggel közvetetten összefüggő bűncselekmények:

A szakdolgozatom 2.1. pontjában mutattam be a gazdasági bűnözés kriminológiai fogalmát és rámutattam arra, hogy a gazdasági bűnözés kriminológiai fogalmába a gazdasági bűncselekményeken kívül beletartoznak más bűncselekmények is, így például a vagyon elleni, a költségvetést károsító, és a közbizalom elleni bűncselekmények.

A Cstv. 33 § (4) bekezdésében előírt kötelezettség-bejelentési kötelezettség bűncselekmény észlelése esetén fontos büntető jogi feladatként jelentkezik, hogy milyen bűncselekményeket elkölönítsük a kriminológiai értelemben vett egyéb bűncselekményektől és milyen szempontok alapján minősítünk egy cselekményt.

A cselekmény minősítése azért is fontos, mert ennek alapján kell dönteni abban a kérdésben, hogy a bejelentést mely nyomozó hatósághoz nyújtjuk be. A Be. 34.§ (1) bek. alapján általános nyomozó hatóságként a rendőrség általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervének nyomozó hatósági feladatok ellátására kijelölt szervei járnak el, míg a hivatkozott jogszabályhely (2) bekezdése alapján különös hatáskörű nyomozóhatóság a Nemzeti Adó-és Vámhivatal. A Nemzeti Adó-és Vámhivatal a 34 § (2) bekezdésében tételesen felsorolt bűncselekmények nyomozását végzi, így többek között hatáskörébe tartozik a számvitel rendjének megsértése, csődbűncselekmény, költségvetési csalás és a bűncselekményekkel összefüggésben elkövetett közokirat-hamisítás, hamis magánokirat felhasználása.

A cselekmény helyes minősítése esetén a bejelentés a hatáskörrel rendelkező nyomozóhatósághoz kerül benyújtásra, ezáltal elkerülhető, hogy a bejelentés áttételre kerüljön és így a büntetőeljárás időtartama is csökkenthető.

A gyakorlati munka során ezért fontosnak kell tekinteni a felszámoló szervezet munkatársai részvételével tartott munkaértekezletet, melyen rendszerint a szervezet jogásza ismerteti az új jogszabályi rendelkezéseket és a bűncselekmények minősítésével kapcsolatos bírósági gyakorlatot. Ezzel elősegíthető, hogy naprakész információval rendelkezzenek a felszámoló szervezet munkatársai, és felkészülten tudjanak állást foglalni a megállapított tényállások minősítési kérdésében.

Vagyon elleni bűncselekmények:

A vagyon elleni bűncselekményeket az új Btk. XXXV. fejezete -370-381 §-ai – tartalmazza. A gazdasági bűncselekmények közül a csődbűncselekmény és a vagyon elleni bűncselekmények közötti elhatárolásnál minden esetben vizsgálni szükséges az elkövető célját és szándékát.⁵⁶

A csődbűncselekmények általában a hitelezők megtévesztésére, és a hitelezők kifizetésének elkerülésére irányulnak. Ezzel szemben a vagyon elleni bűncselekmények célja közvetlenül mások vagyontárgyainak eltulajdonítása, megrongálása sértve ezzel a tulajdonjogot. A csődbűncselekmények általában pénzügyi és gazdasági következményekkel járnak, míg a vagyon elleni bűncselekmények esetén az áldozatok, a sértettek közvetlen kára, vagyoni hátránya áll a középpontban.

6.2.1.Rongálás:

Az új Btk 371. § (1) bekezdése alapján, aki idegen vagyontárgy megsemmisítésével vagy megrongálásával kárt okoz, rongálást követ el. A rongálás elkövetési magatartása az idegen vagyontárgy megsemmisítése vagy megrongálása, melynek következtében a vagyontárgy állagában károsodik, átalakul, vagy megsemmisül.

A csődbűncselekmény törvényi tényállását tartalmazó 404. § (1) bekezdés a.pontja szerint pedig a csődbűncselekmény elkövetési magatartása a vagyon vagy annak egy része elrejtése, eltitkolása, megrongálása, megsemmisítése, használhatatlanná tétele. Mindezekből az állapítható meg, hogy mind a rongálás, mind a csődbűncselekmény törvényi tényállása tartalmazza a vagyon megrongálását, illetve megsemmisítését.

A két bűncselekmény elhatárolásánál irányadónak tekinthető a lentebb, a sikkasztással kapcsolatban kifejtett álláspont, nevezetesen, hogy a rongálás és a csődbűncselekmény alaki halmazata látszólagos, a specialitás elvét figyelembe véve a csődbűncselekmény megállapításának van helye.

⁵⁶<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv>

6.2.2.Sikkasztás:

Az új Btk.372.§ (1) bekezdése alapján: „Aki a rábízott idegen dolgot jogtalanul eltulajdonítja, vagy azzal sajátjaként rendelkezik, sikkasztást követ el”⁵⁷

A csődbűncselekményektől eltérő elhatárolásra a Debreceni Törvényszék 1.Bf. 12/2018.számú ítéletén alapuló EBD 2018. 12. B28. döntés szolgálhat alapul, mely elvi érveléssel az alábbiakat mondja ki: a sikkasztás és a csődbűncselekmény alaki halmazata csak látszólagos, a specialitásra tekintettel kizárólag a csődbűncselekményt lehet megállapítani.⁵⁸

Az EBD-ből az alábbiakat kívánom kiemelni:

„Helytállóan hivatkozott az elsőfokú bíróság ítélete jogi indoklásában a BH 1999.441.szám alatt közzétett eseti döntésre, mely mellett a BH 1997.61.számú eseti döntésből is kitűnően nem vitásan a jogi személyiséggel rendelkező társaság vagyona az alapító vagyonától elkülönül, ezért az alapító számára idegen dolog, amelyre nézve a sikkasztás megvalósulhat.”⁵⁹

A vagyon elleni bűncselekményhez képest azonban a csődbűncselekmény speciális bűncselekménynek tekintendő, melynek elkövetési tárgya szintén a gazdasági társaság vagyona, azonban amennyiben az azzal, vagy annak egy részével rendelkezni jogosult személy a vagyonnal történő sajátjakénti rendelkezést vagy annak eltulajdonítását mint elkövetési magatartást a cég fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetében, vagy már bekövetkezett fizetéseképtelen állapotában tanúsítja, illetve éppen ezen magatartása eredményezi annak fizetéseképtelenné válását, mely eredményeként bármely hitelezője kielégítését részben, vagy egészben meghiúsít, és sor kerül a cég felszámolásának elrendelésére is, az elkövetői magatartás már csak a csődbűncselekmény törvényi tényállása keretei között nyerhet értékelést.

⁵⁷<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv>

⁵⁸ <https://jogkodex.hu/doc/5594283>

⁵⁹<https://jogkodex.hu/doc/3173953>

6.2.3. Csalás:

Az új Btk.373.§ (1) bekezdése alapján aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart, és ezzel kárt okoz csalást követ el „

A csalás elkövetője az, akinek a magatartása mást tévedésbe ejt vagy tévedésben tart. A csalás és a csődbűncselekmény elhatárolásánál az alábbiak vehetők figyelembe: csalásnak és nem csődbűncselekménynek minősül az ésszerű gazdálkodás követelményeivel ellentétes, eleve tudatos károkozásra irányuló csalárd, mást tévedésbe ejtő cselekmény. (BH 2011.188.)⁶⁰

A Legfelsőbb Bíróság a BH. alapjául szolgáló ügyben azt állapította meg, hogy az ésszerű gazdálkodásra vonatkozó szabályok megszegésének-mint a csődbűncselekmény elkövetési magatartásának-nem tekinthetőek az eleve tudatos károkozásra irányuló csalárd, megtévesztő magatartások. A csődbűncselekmény keretében nem értékelhetőek az olyan cselekmények, melyek önmagukban csalást valósítanak meg, ezért a két bűncselekmény nem áll a speciális és a generális tényállás kapcsolatban. Mindezek alapján szükséges megkülönböztetni egymástól a csalással elkövetett vagyon elleni bűncselekményt, valamint a rendes gazdálkodás körében elkövethető és a hitelezők védelmére szolgáló csődbűncselekményt.

6.2.4. Gazdasági csalás:

Az új Btk. 374.§ (1) Aki jogtalan haszonszerzés végett színlelt gazdasági tevékenységet végez, és ezzel vagyoni hátrányt okoz, gazdasági csalást követ el. A törvényi tényállás teljesen új, a magyar büntetőjogban eddig ismeretlen bűncselekményt határoz meg. A törvény indoklása szerint „a csalástól elkülönült gazdasági csalás tényállása megalkotására, a Btk.-ban történő szerepeltetésére azért volt szükség, mivel többször előfordult az, hogy jellemzően állami tulajdonú gazdasági társaság vezetői olyan tevékenységet végeztek, amely a gazdasági társaságnak milliárdos kárt okozott. Azonban természetes személy megtévesztésének hiányában a csalás ezekben az esetekben nem volt megállapítható, holott magát a gazdasági társaságot, illetve annak szerveit tévedésbe ejtették.”⁶¹

A bűncselekmény elkövetési magatartása: színlelt gazdasági tevékenység végzése. A gazdasági csalást csak egyenes szándékkal lehet elkövetni. A bűncselekmény a színlelt gazdasági tevékenység kifejtésének megkezdésével lép a kísérlet szakában, és a vagyoni hátrány

⁶⁰ <https://eakta.birosag.hu/anonimizalt-hatarozatok>

⁶¹ <https://uj.jogtar.hu/doc/db/1/id/A/1200100.TV/ts/20240901/lr/c/chain2515>

bekövetkezésével befejezett. A gazdasági csalás a csalással rokon bűncselekménynek mondható, azonban a színlelt gazdasági tevékenység specialitással ruházza fel ezt az elkövetési formát.

6.2.5. Hűtlen kezelés:

Az új Btk. 376.§ (1) Akit idegen vagyon kezelésével bíztak meg, és ebből folyó kötelességének megszegésével vagyoni hátrányt okoz, hűtlen kezelést követ el.

A hűtlen kezelés tárgya idegen tárgy lehet, amelynek a kezelését az elkövetőre rábízták. A vagyonkezelés a vagyonnal való gazdálkodást jelenti. A vagyon lehet ingóság, ingatlan vagy egyéb jogosultságok. A bűncselekmény akkor valósul meg, ha a vagyonkezelő-elkövető-vagyonkezelési kötelezettséget megszegi és ezzel vagyoni hátrányt okoz. Fontos eleme a bűncselekmény megállapításának, hogy a kötelezettségek előre legyenek lefektetve. Ilyen kötelezettség lehet a munkaköri leírás vagy egy szerződés, de jogszabályok is keletkeztethetnek kötelezettséget.

6.3. Költségvetést károsító bűncselekmények:

6.3.1. Költségvetési csalás:

A költségvetési csalás az új Btk. XXXIX. fejezetében, a költségvetést károsító bűncselekmények között, a 396.§-ban nyert szabályozást, rendelkezéseit a 2021. január 1.napjától módosította a 2020.évi XLIII. törvény.

A költségvetési csalás bűncselekményt a Btk. 396 § (1) bekezdésében került meghatározásra.

Ezekben az esetekben a tényállásszerű magatartás megvalósulásához szükséges az eredmény bekövetkezése is, az pedig a költségvetésnek történő vagyoni hátrány okozása.

E bűncselekmény vonatkozásában a 396.§ (9) bekezdés b, pontja akként rendelkezik, hogy vagyoni hátrány alatt érteni kell a költségvetésbe történő befizetési kötelezettség nem teljesítése miatt bekövetkezett bevételkiesést, valamint a költségvetésből jogosulatlanul igénybe vett vagy céltól eltérően felhasznált pénzeszközt is.

6.4. Közbizalom elleni bűncselekmények:

A közbizalom elleni bűncselekmények a Btk. XXXIII. fejezetében találhatók. A szakdolgozat témáját illetően a bűncselekmények közül a közokirat-hamisítás, a hamis magánokirat felhasználása és az okirattal való visszaélés alaptényállásait és az elhatárolási, halmazati problémákat kívánom bemutatni.

6.4.1. Közokirat hamisítás:

A közokirat hamisítás bárki által elkövethető törvényi tényállását az új Btk.342 §(1) bekezdése fogalmazza meg, (míg a hivatalos személy által elkövethető bűncselekményt az új Btk.343. § (1) bekezdése szabályozza.

6.4.2 Hamis magánokirat felhasználása:

A bűncselekmény törvényi tényállása az új Btk. 345.§-ába nyert szabályozást. az alábbiak szerint:„Aki jog vagy kötelezettség létezésének, megváltoztatásának vagy megszűnésének bizonyítására hamis, hamisított, vagy valótlan tartalmú magánokiratot felhasznál, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztésre büntetendő”

Elkövetési magatartása a felhasználás. A felhasználás lehet „bizonyítás érdekében való felhasználás, felmutatás, hozzáférhetővé tétel, a periratokhoz való becsatolás, az átadás, vagy minden olyan tevékenység aminek következtében a magánokirat tartalmától más személy tudomást szerezhet.”⁶²

6.4.3.Okirattal visszaélés:

A bűncselekmény törvényi tényállását az új Btk. 346. §-a tartalmazza.

A fent ismertetett törvényi tényállás alapján a bűncselekmény elkövetési magatartásai az alábbiak: megszerzés, megsemmisítés, megrongálás, elvétel, eltitkolás, átadás-átvétel.

A bűncselekmény tárgya lehet közokirat vagy magánokirat. A bűncselekmény azonban saját közokiratra vagy magánokiratra nézve nem követhető el, így a bűncselekmény elkövetője is csak az lehet, aki nem kizárólagos tulajdonosa a köz-vagy magánokiratnak.

⁶² <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1600130.tv>

7. Következtetések, javaslatok:

Az utóbbi években megemelkedett a fizetéseképtelenségi eljárások száma. A csődbűncselekmények száma emelkedést mutatott az utóbbi években.

A fizetéseképtelenségi szakértő számos esetben nehézségekbe ütközik a vagyon felkutatása kapcsán. Az adósok gépjárművei gyakran ki vannak vonva a forgalomból, az autók átlagéletkora 20-25 év. A fizetéseképtelenségi szakértő köröztetést nyújt be az illetékes Törvényszék felé, melynek kapcsán a gyakorlatban nem lelhetőek fel a gépjárművek. Amennyiben még elő is kerülne gépjármű, annak elszállítása jelentős költségeket emészt fel, így az adós társaság vagyonát nem növeli. A gépjárművek köröztetése a legtöbb esetben nem jár sikerrel. Sok időbe, energiába kerül, és a fizetéseképtelenségi eljárások időben később zárhatóak emiatt. Gyakorlati munkám során mindössze két ügyben fordult elő, hogy a tárgykörözés eredményre vezetett.

A gyakorlatban előforduló ügyek jelentős részében az adós társaság volt vezető tisztségviselői a szabályosan kézbesített felhívás ellenére irat és vagyon átadási kötelezettségeiket nem teljesítik.

A fizetéseképtelenségi szakértő ilyen esetben kérelmet terjeszt a Törvényszék felé, annak érdekében, hogy az adós társaság volt vezető tisztségviselőjét pénzbírság kiszabásának terhe mellett hívja fel a Cstv.31.§-ában foglalt kötelezettségek teljesítésére. A Cstv. 33. § (1) bekezdése szerint a bíróság az adott gazdálkodó szervezettől a felszámolás kezdő időpontját megelőző évben felvett bevételének 50%-áig vagy – ha a vezető bevétele nem állapítható meg – 2 000 000 forintig terjedő pénzbírsággal sújthatja a gazdálkodó szervezet vezetőjét, aki a 31. §-ban foglalt kötelezettségét elmulasztotta, vagy azt késedelmesen teljesíti, valótlan adatokat közölt, a felszámolóval való együttműködési kötelezettségét nem teljesíti. A bírság akkor is kiszabható, ha a vezető már nem áll az adósnál munkaviszonyban, munkavégzési kötelezettséggel járó egyéb jogviszonyban, tagsági viszonyban, vagy vezetői tisztségviselői (cégvezetői) minősége megszűnt.

A fizetéseképtelenségi szakértőnek könyvelési iratanyag hiányában nincs tudomása az ügyvezetőnek a gazdálkodó szervezettől származó bevételéről, e tényt kérelmében közli a Törvényszékkel. A kérelemnek való helyt adás esetén a Törvényszék általában 100.000-200.000,-Ft. összegben határozza meg a bírság mértékét. Ez az összeg napjainkban elég alacsony összegnek tekinthető, és nem váltja ki a kellő jogi hatást. A jövőben, a Cstv. esetleges

módosítása során a jogalkotóknak a kiszabható bírság legalacsonyabb összegét meg kellene határozni. A minimális bírság összegét 500.000,-Ft. összegben lenne szükséges meghatározni.

A feljelentés elmulasztása a felszámolási eljárásban bűncselekménynél alapvető problémát jelent a szabályozásban, hogy a Btk. szóhasználata felszámolót említ, E jogi szabályozásra vezethető vissza, hogy e bűncselekmény miatt elenyésző számban indult büntetőeljárás és jogerős ítélet meghozatalára sem került sor.

Nagy jelentősége van a Btk. 404/A§-nak, mely szerint: „Az a felszámoló, aki a felszámolási eljárás során hitelt érdemlő tudomást szerez a számvitel rendjének megsértése (403.§) vagy csődbűncselekmény (404.§) elkövetéséről, és erről a hatóságnak, mihelyt teheti, nem tesz jelentést, egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”. A fizetéseképtelenségi szakértőkre ez nagy nyomást jelent, így minden fizetéseképtelenségi eljárásban ahol felmerül a gyanúja gazdasági bűncselekmények elkövetésének, úgy a fizetéseképtelenségi szakértő bejelentést tesz az illetékes nyomozó hatóság felé. Ez a gyakorlati életben több hónappal hosszabbítja meg a felszámolási eljárások lezárásának folyamatát, valamint nagyon ritkán vezet eredményre a nyomozó hatóság munkája.

A Központi Statisztikai Hivatal által a bűnözés alakulásáról közzétett statisztika a regisztrált bűncselekményeket tartalmazza. A regisztrált bűncselekmények között nem szerepel pl. a csődbűncselekmények, valamint a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények. Adatok hiányában csak a Nemzeti Adó-és Vámhivatal által közzétett adatokból tudtam következtetéseket levonni.

A jövőbeni jogalkotásra vár a probléma megoldása és a bűncselekmény törvényi tényállásában a felszámoló helyett a felszámolóbiztos kifejezést kellene használni. Álláspontom szerint szükséges lenne a törvény szövegének további pontosítása hiszen több pontban sem egyértelmű. Hitelt érdemlő tudomás szerzés kifejezés sem egyértelmű, hiszen önmagában egy tevékenységet lezáró beszámoló nem elegendő. Szükséges a beszámolóhoz főkönyvi kivonatokat, kardonok, egyéb számviteli bizonylatok is. A „mihelyt teheti” sem pontos hiszen időpont megjelölése nem szerepel a törvényben. A „hatóságnak nem tesz jelentést”. A törvény nem határozza meg hogy mely hatóságnak. A „jelentés” szó megfogalmazás sem egyértelmű, hiszen bejelentés a helyes megnevezés a Cstv. szerint.

8. ÖSSZEFOGLALÁS:

A csődbűncselekmény jogi szabályozása hosszú történeti fejlődés után nyerte el mai formáját. Az idők folyamán a Csődtörvényben is, valamint a Büntető Törvénykönyvben is egyaránt változások történtek.

A jogszabályok a gyakorlati életben előforduló valamennyi gazdasági bűncselekményt szabályozzák. A szakdolgozatomban a gazdasági bűncselekményekkel kapcsolatos fogalmakat mutattam be, ezt követően a bűncselekmények történeti áttekintését követően az egyes csődbűncselekmények vizsgálata került a középpontba.

A szabályozás alapesetei végigkísérik az adós szándékos, társadalomra veszélyes magatartásait a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzettől egészen a fizetéseképtelenségi eljárás befejezéséig.

A hitelezők a gazdasági életben fontos szerepet töltenek be, az általuk kötött szerződések biztosítják partnereik számára az eredményes és hatékony gazdasági tevékenység megvalósítását. A gazdasági bűncselekmények tárgya a fedezetéül szolgáló vagyon. A vagyon fogalmát a számviteli törvény határozza meg.

A leggyakrabban előforduló gazdasági bűncselekmény a csődbűncselekmény. A felszámoló az adós társaság volt vezető tisztségviselőjétől értesül az adós vagyonáról, valamint a közhiteles nyilvántartásokból. A fizetéseképtelenségi eljárás megelőző öt év viszonylatában megvizsgálja az adós társaság elektronikus úton közzétett beszámolóit annak érdekében, hogy felmerült-e a vagyonkimentés gyanúja. A fizetéseképtelenségi eljárásokban előforduló bűncselekmények gyanúja miatt feljelentés megtételére akkor kerülhet sor, ha a fizetéseképtelenségi szakértő rendelkezésére áll minden olyan bizonyíték, amely a bűncselekmény gyanúját alátámasztja, ezért a fizetéseképtelenségi szakértőnek a csődtörvényben előírt feladatait, kötelezettségeit maradéktalanul teljesíteni kell. Problémát jelent a fizetéseképtelenségi szakértő számára, hogy az adós társaság volt vezető tisztségviselői egyre jobban tisztában vannak a jogaikkal, és a jogszabályokkal is egyaránt, így egyre nehezebb a csődbűncselekmények feltárásának lehetősége. A fizetéseképtelenségi szakértőnek az átvett felszámolási vagyon tekintetében a jó gazda gondosságával kell eljárnia és a hitelezők érdekeit szem előtt kell tartania. Célja a fizetéseképtelenségi szakértőnek a vagyon felkutatása, ezáltal növekszik az adósi vagyon, így a hitelezői igények részbeni vagy teljes egészében kielégítést nyerhetnek.

9. Táblázatok jegyzéke

1.sz. táblázat:NAV Évkönyv adatai a 2023. évi bűnözések kapcsán.....	35
2.sz. táblázat:NAV Évkönyv adatai a 2022.évi bűnözések kapcsán	36
3.sz. táblázat: NAV Évkönyv adatai a 2021.évi bűnözések kapcsán.....	36
4.sz. táblázat: NAV Évkönyv adatai a 2021.évi bűnözések kapcsán.....	37
5.sz. táblázat: NAV Évkönyv adatai a 2019.évi bűnözések kapcsán.....	37

10. Irodalomjegyzék:

Internetes források:

https://adozona.hu/jogtar/309484_BH_20035207_ugyvezeto_szemelyeben

https://adozona.hu/jogtar/325796_BH_20115148_jovedeki_termek_szarmazasa_mas

<https://ajk.pte.hu/sites/ajk.pte.hu/files/file/doktori-iskola/kondorosi-andras/kondorosi-andras-muhelyvita-ertekezes.pdf>

<https://batki.info/gazdasagi-buntetojog-gazdasagi-buncselekmenyek>

https://birosag.hu/sites/default/files/static/e-learning/btk/buntetojog1.1/lecke2_lap1.html

<https://bm.tt.hu/wp-Content/uploads/2022/02/csemegikodex.pdf>

https://debreceniiteltotabla.birosag.hu/sites/default/files/field_attachment/csoddeliktum.pdf

[https://docplayer.hu/2312262-PhD_ÉRTEKEZÉS._dr._Pallo_József_MISKOLC_PDF_Free_Download_\(docplayer.hu\)](https://docplayer.hu/2312262-PhD_ÉRTEKEZÉS._dr._Pallo_József_MISKOLC_PDF_Free_Download_(docplayer.hu))

<https://drpeterfiugyved.hu/vesztegetes-btk-290/>

<https://eakta.birosag.hu/anonimizalt-hatarozatok>

https://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/download/c/54/b0000/B1%20BTK_2014_j%C3%BAnius.pdf

https://jogkodex.hu/jsz/1992_13_torveny_1973903

<https://jogkodex.hu/doc/1805501>

<https://jogkodex.hu/doc/3173953>

<https://jogkodex.hu/doc/5594283>

https://jog.tk.hu/uploads/files/16_GulaJ.pdf

https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/kuriai_dontesek/kuriai_dontesek_-_birosagi_hatarozatok_-_2023_marcius.pdf

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/regioek/orsz/ismertbun.pdf>

http://www.nav.gov.hu_gazdasagi_adatszolg._pdf

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99100049.tv>

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv>
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300005.tv>
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1700090.tv>
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0600005.tv>
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1600130.tv>
<https://njt.hu/jogszabaly/1978-4-00-00>
https://onszak.pte.hu/userfiles/cikk/71/scriptura14i_kaiser.pdf (pte.hu)
<https://uj.jogtar.hu/#doc/db/346/id/A13Y1369.KK/ts/20240901/lr/chain29614>
<https://uj.jogtar.hu/doc/db/1/id/A/1200100.TV/ts/20240901/lr/c/chain2515>
<https://www.parlament.hu/irom39/02627/02627.pdf>
<https://www.penzcentrum.hu/otthon/20240403/a-bun-eve-magyarorszagon-fel-evtizede-nem-tortent-ilyen-regen-volt>
<https://prooptimum.hu/kenyszertorles/>
<https://szakcikkadatbazis.hu/doc/2569345>

Külföldi szakirodalom:

[https://de.wikipedia.org/wiki/Insolvenzrecht_\(Deutschland\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Insolvenzrecht_(Deutschland))
https://homepage.braunvieh.ch/wp-content/uploads/2021/04/3_1_Checkliste_Liquidator.pdf
<https://debitoor.de/lexikon/grundsaeetze-ordnungsmaessiger-buchfuehrung-gob>
https://www.haufe.de/finance/haufe-finance-office-premium/kapitalgesellschaften-rechnungslegung-9-folgen-bei-verstoessen-gegen-die-pflicht-zur-rechnungslegung_idesk_PI20354_HI1742537.html
<https://winheller.com/blog/liquidation-verein-aufgaben-liquidator>
<https://www.ifm-bonn.org/statistiken/gruendungen-und-unternehmensschliessungen/unternehmensinsolvenzen>

Szakkönyvek:

Belovics Ervin-Molnár Gábor-Sinku Pál:Büntetőjog II. Hvgorac Lap-és Könyvkiadó Kft.
800.o

Belovics Ervin-Molnár Gábor-Sinku Pál:Büntetőjog II. Hvgorac Lap-és Könyvkiadó Kft.
827.o.

Belovics Ervin-Molnár Gábor-Sinku Pál:Büntetőjog II. Hvgorac Lap-és Könyvkiadó Kft.
853.o

Steiner Gábor: A csődbűncselekmény Története, Elmélete és Gyakorlata,Orac Kiadó, 2024.
185.o.

Steiner Gábor: A Csődbűncselekmény története, elmélete és gyakorlata Orac Kiadó 2024.,
283.o.

Joganyagok:

A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949 évi XX. tv.

Az Alkotmány módosításáról szóló 1989. évi XXXI. tv.

Az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. tv (új Art)

Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. tv. (rég Art.)

Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. tv. (Áfa. Tv.)

BHÖ Büntető Anyagi Jogszabályok Hatályos Összeállítása

A büntetőtörvénykönyv általános részéről szóló 1950. évi II. törvény (Btá.)

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. tv. (Be.)

I. Büntető Kódex (Csemegi Kódex) 1878. évi V. törvénycikk

II. Büntető Kódex a Büntető Törvénykönyvről szóló 1961. évi V. tv.

III. Büntető Kódex a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. tv. (rég Btk.)

A régi Btk-t módosító törvények

- A büntető jogszabályok módosításáról szóló 1992. évi XIII. törvény
- A büntető jogszabályok módosításáról szóló 1994. évi IX. törvény

- A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 1996. évi LII. tv.
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény és más büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2007. évi XXVII. tv.

IV. Büntető Kódex a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. tv. (új Btk.)

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény hatálybalépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezésekről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXXIII. Tv

Az új Btk-t módosító törvény

- A büntetőeljárásról szóló törvény és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2020. évi XLIII. Tv..

A cégnyilvántartásról, a cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló 1997. évi CXLV.tv (régi Ctv)

A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V tv.. (új Ctv.)

A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. tv. (Cstv).

A Cstv-t módosító, szakdolgozatnál figyelembe vett novellák:

- I.Csődtörvény novella – az 1993. évi LXXXI. Tv.
- IV. Csődtörvény novella a 2006. évi VI. tv

Csődtörvény 1881. évi XVII. törvénycikk

Az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. tv

Felszámolási eljárásról szóló 1986. évi 11. törvényerejű rendelet

A gazdasági társaságokról szóló 1988. évi VI. tv.

A gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIV. tv.

A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. tv.(Gt.)

A jövedéki adóról szóló 2016. évi LXVIII. tv. (Jöt.)

A kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról szóló 2012. évi CXLVII..tv.

A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. tv. (Pp.)

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (rég Ptk.)

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. tv. (új Ptk.)

A számvitelről szóló 1991. évi XVIII. tv.

A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (Szamv. tv.)

A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. tv

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. tv

A társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI .tv.

Ptk:3:88 § (1)

Ptk.3:112§ (2)

2006.évi V.törvény:a cégnyilvánosságról,a bírósági eljárásról, és a végelszámolásról

Büntető Törvénykönyv 404§ (2) bek.

Kúria 6/2018.BJE határozata

Alkotmánybírósági törvény 15/2023.VII.24.

Alaptörvény XXVIII.cikk (1) bek.

Alkotmány 9 § (1)

2007.évi XXVII.törvény

Büntető Törvénykönyvről szóló 2012.évi C.törvény

1994.évi LIII.törvény 31/D§

Számviteli Törvény 17 § (1)

Számviteli Törvény 99 § (1)

Számviteli törvény 165 § (1)

Számviteli Törvény 165 § (2)

Társadalombiztosítási és Nyugellátásról szóló Törvény

Személyi Jövedelemadóról szóló törvény

Kisvállalkozások tételes adójáról szóló 2012.évi CXLVII.törvény

Fuvarozási szerződés Ptk.6§ 267.§

Fedezet elvonása BH.2010.207

BH.2009.348 EBH 2009.

BH 2009.98

BH 2011.5. adatszolgáltatási kötelezettséggel kapcsolatosan

Vagyon elleni bűncselekmények Btk. XXXV.fejezete 370-380 §ai.

Költségvetési csalás 2020.évi XLIII.törvény

Jövedéki adóról szóló 2016.évi LXVIII.tv.

Jogszabályokhoz kapcsolódó kommentárok

Karsai Krisztina által szerkesztett:Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez

Csóke Andrea által szerkesztett: Nagykommentár a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvényhez

Külföldi joganyag:

Európa Tanács R (81) 12.számú javaslata (mellékletként csatolva)

11. Rövidítések Jegyzéke

Btk. - Büntető Törvénykönyv

Cstv.- Csődtörvény

BHÖ- Büntető Anyi Jogszabályok

Tvr.- Törvényerejű Rendelet

Ptk- Polgári Törvénykönyv

BH- Bírósági Határozat

PP- Polgári Perrendtartásról szóló törvé

NAV- Nemzeti Adó-és Vámhivatal

12. Mellékletek

1.melléklet:

Alapítások, a megszűntetések és a felszámolások számának alakulása vármegyénként

(Forrás:OPTEN céginformációs rendszer által közölt adatok, 2024.)

Vármegye	Alapítások	Megszűnések	Felszámolások*	Opten - CFI
Veszprém	456	690	137	9,18%
Vas	306	478	110	9,64%
Zala	380	574	107	9,69%
Tolna	267	400	76	9,93%
Békés	357	433	135	10,26%
Csongrád-Csanád	705	832	150	10,49%
Jász-Nagykun-Szolnok	524	496	299	11,09%
Baranya	545	1059	273	11,30%
Győr-Moson-Sopron	827	1285	358	11,34%
Bács-Kiskun	775	1305	421	11,46%
Hajdú-Bihar	809	1271	375	11,84%
Somogy	512	704	213	11,98%
Pest	4 224	5004	2122	12,11%
Komárom-Esztergom	492	920	234	12,61%
Heves	415	704	286	12,90%
Nógrád	261	327	122	12,94%
Fejér	722	1288	641	12,98%
Borsod-Abaúj-Zemplén	856	1402	673	13,27%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	906	1218	517	15,10%
Főváros	11 387	17503	13450	16,98%
ÖSSZESEN	25 726	37 893	20 699	

A Miniszterek Bizottságának a tagállamokhoz a gazdasági bűnözésről:

(A Miniszteri Bizottság 1981. június 25-én fogadta el a miniszterhelyettesek 335. ülésén) A Miniszteri Bizottság a Tanács alapokmánya 15. cikkének b) pontja értelmében Európából, Tekintettel arra, hogy a gazdasági aktivitás jelentős növekedése az Európa Tanács tagja államok és a nemzetközi gazdasági kapcsolatok fejlődése gyakran ad okot a megbízásra bűncselekmények; Tekintettel arra, hogy a gazdasági bűnözés:1 - nagyszámú embernek okoz veszteséget (partnerek, részvényesek, alkalmazottak, versenytársak, ügyfelek, hitelezők), a közösség egészének, sőt az államnak is, amelynek viselnie kell a súlyos pénzügyi teher vagy jelentős bevételkiesés; - károsítja a nemzeti és/vagy nemzetközi gazdaságot; - bizonyos bizalomvesztést okoz magában a gazdasági rendszerben; Figyelembe véve a bűnözés e formája által okozott jelentős jogi problémákat mind a nemzeti és nemzetközi szinten; Tekintettel arra, hogy kívánatos mindenekelőtt az ilyen bűncselekmények polgári jogi úton történő megakadályozása, kereskedelmi és közigazgatási jogi intézkedések; Tekintettel arra, hogy a polgári, kereskedelmi és közigazgatási jogot szükség esetén alkalmazni kell büntetőjoggal megerősített vagy kiegészített; Figyelembe véve, hogy a gazdasági bűnözés hatékony ellenőrzése helyreállítaná az egyensúlyt a büntető igazságszolgáltatás rendszerét a hagyományos bűncselekményekkel kapcsolatban, növelve ezzel a közbizalmat a rendszer működésében; Meggyőződve arról, hogy az Európa Tanács tagállamainak legjobb érdeke a közös fejlesztés büntetőpolitikai elveket e gonoszság ellen, és javítsák kölcsönös segítségnyújtásukat ezen a területen késés nélkül; tekintettel az európai igazságügyi miniszterek 8. konferenciájának következtetéseire, 1973-ban Stockholmban tartották; Tekintettel a 12. Kriminológiai Igazgatói Konferencia előadásaira Kutatóintézetek, 1976-ban Strasbourgban, I. Javasolja, hogy a tagállamok kormányai vizsgálják felül az üzleti életre vonatkozó jogszabályaikat koherens és átfogó szabványrendszer előmozdításának szükségessége fényében minden érintett számára érthető, valamint a jogrendszer kellően rugalmas ahhoz, hogy megbirkózzon ezekkel a jövőbeni gazdasági és technológiai fejlődés eredményeként előforduló gazdasági bűnözés;

II. különösen azt ajánlja, hogy a tagállamok kormányai: 1. fordítson nagyobb figyelmet a gazdasági bűnözés megelőzésére, különös tekintettel a törvényi előírásokra az alábbi ügyekre vonatkozó rendelkezések: - a kereskedelmi társaság alapításához és/vagy működtetéséhez szükséges minimális pénzeszközök, - a betartandó feltételek és a beadandó adatok a kereskedelmi forgalomba kerüléshez az állam által vezetett speciális nyilvántartásokban szereplő cégek, - a kereskedelmi társaságok könyvelését és megfelelő felügyeletét testek, - a vállalatok időszakos ellenőrzése a kormányzati szervek által és lefolytatása adminisztratív vizsgálatok olyan társaságokkal kapcsolatban, ahol súlyos szabálytalanságok gyanúja merül fel; 2. megvizsgálja annak lehetőségét, hogy egy ombudsmant megbízhassanak a nyilvánosság védelmével, különösen a fogyasztókat az üzleti világban tapasztalható visszaélések és visszaélések miatt; 3. a gazdasági bűnözés elleni védekezésért felelős hatóságok közötti együttműködés javítása; 4. tájékoztassa a nyilvánosságot jogairól és a gazdasági bűnözés elleni jogorvoslati lehetőségről és a hatóságokhoz való hozzáférés megkönnyítésével ösztönözze a lakosságot, hogy forduljanak hozzájuk védelemért; 5. ösztönözze a szakmai szövetségeket és az üzleti világ más csoportjait, hogy dolgozzanak ki kódexeket üzleti etika; III. Javasolja, hogy a tagállamok kormányai: 1. tegyen lépéseket a gazdasági bűncselekmények felderítésének és a bűnözés intézményének elősegítése érdekében eljárások, különösen a következők által: - gazdasági bűnözés elleni védekezésre szakosodott rendőri egységek felállítása, - ügyészség alatt gazdasági ügyekre szakosodott részlegek létrehozása, - speciális képzés biztosítása a rendőrség és más, azokkal foglalkozó nyomozó szervek számára a gazdasági bűnözés elleni küzdelem, az ilyen képzés adott esetben megfelelő karrierhez kapcsolódik szervezetek, - a gazdasági bűncselekmények sértettjei számára a jogot biztosítva követeléseik személyes érvényesítéséhez a büntetőeljárásban, vagy ha már rendelkeznek ezzel a joggal, a feladatuk megkönnyítésével, - megvizsgálja annak lehetőségét, hogy egyes sértettek egyesületei részesei lehessenek büntetőeljárás; 2. tegyen meg minden szükséges lépést a gyors és hatékony büntető igazságszolgáltatás biztosítása érdekében a gazdasági területen bűnözés, különösen: - szakképzés biztosítása gazdasági ügyekkel foglalkozó bírák számára, - egyes szakmák (pl. banki) titoktartási szabályainak felülvizsgálata, - más hatóságok engedélyezése vagy ösztönzése a bűnügyi hatóságok biztosítására a büntetőeljáráshoz szükséges információkkal, - a gazdasági társaságok büntetőjogi felelőssége koncepciójának átvételének lehetőségének vizsgálata ill legalább más, ugyanazt a célt szolgáló gazdasági intézkedések bevezetése bűncselekmények, - a gazdasági bűncselekmények üldözéséért felelős hatóságok ösztönzése a túlzás elkerülésére késések; 3. felülvizsgálják a gazdasági bűncselekmények büntetőjogi szankcióiról szóló jogszabályait, azzal a céllal, hogy: - súlyos bűncselekmények esetén a

szabadságvesztés-büntetés megfelelő alkalmazása, - a bírságok jobban megfelelnek az elkövetők anyagi helyzetének és a az elkövetett gazdasági bűncselekmények súlyossága, valamint a megelőzés jogalkotási vagy egyéb eszközeinek keresése pénzbírság harmadik személytől, különösen attól, akinek javára a bűncselekményt elkövették elkötelezett volt, - főbüntetesként és kompenzációként szakmai eltiltás bevezetése megfelelő esetekben az áldozatok büntetés kiszabása;

IV. Javasolja, hogy a tagállamok kormányai: - részletes statisztikákat vezetni a gazdasági bűnözésről a kriminológiai kutatások elősegítése érdekében, ill az ilyen bűncselekmények megelőzésének és büntetésének megerősítése, - ösztönözni és előmozdítani a betegség okainak, megnyilvánulásainak és következményeinek kutatását a gazdasági bűnözés elleni küzdelemben, valamint az e területen alkalmazott megelőző és büntető intézkedések hatékonyságában; V. javasolja, hogy a tagállamok kormányai fokozzák együttműködésüket nemzeti szinten, különösen: - a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló európai egyezmények aláírása és ratifikálása A kiadatással kapcsolatos ügyekben, az ahhoz csatolt jegyzőkönyvekben és bármely más nemzetközi okmányban, a gazdasági bűncselekmények üldözéséről és büntetéséről, - a kölcsönös bűnügyi jogsegély szabályainak összehangolásának kívánatosságának vizsgálata ügyek közelebbről az Európa Tanácsban, és meghatározzák az alkalmazási területet a tagállami büntetőjog a gazdasági bűnözés visszaszorításában, különös tekintettel a a segítségnyújtást korlátozó hazai törvények felülvizsgálata; VI. javasolja, hogy a tagállamok kormányai széles körben terjesszék az illetékes hatóságok között. a hatóságok a Bűnügyi Problémákkal Foglalkozó Európai Bizottság (CDPC) jelentését gazdasági bűnözésAz R (81) 12. számú ajánlás melléklete A gazdasági bűncselekmények listája A gazdasági bűnözés pontos meghatározásának általánosan elismert nehézsége miatt így volt szükségesnek találta a fogalom körülhatárolását a bűncselekmények listája (hivatkozás a tárgyra) és egy lábjegyzet segítségével (hivatkozás az okozott veszteségre és a szerző leírása).

Az ajánlásban említett bűncselekmények a következők: 1. kartellbűncselekmények; 2. csalárd gyakorlatok és a gazdasági helyzettel való visszaélés a multinacionális vállalatok részéről; 3. csalárd beszerzés vagy állami vagy nemzetközi szervezetek támogatásaival való visszaélés; 4. számítógépes bűnözés (pl. adatlopás, titkok megsértése, számítógépes adatok manipulálása); 5. hamis cégek; 6. vállalati mérlegek hamisítása és könyvelési szabálysértések; 7. a társaságok gazdasági helyzetét és társasági tőkéjét érintő csalás; 8. a munkavállalókra vonatkozó biztonsági és egészségügyi normák vállalat általi megsértése; 9. csalás a hitelezők sérelmére (pl. csőd, szellemi és ipari jogok megsértése tulajdonjogok); 10. fogyasztói csalás (különösen az áruk meghamisítása és félrevezető nyilatkozatok, szabálysértések közegészségügy, a fogyasztók gyengeségével vagy tapasztalatlanságával való visszaélés); 11. tisztességtelen verseny (beleértve a versenytárs vállalat alkalmazottainak megvesztegetését) és félrevezetés hirdető; 12. adózási jogsértések és a szociális költségek vállalkozások általi kijátszása; 13. vámszabálysértések (pl. vámkijátszás, kvótakorlátozások megsértése); 14. pénz- és valutaszabályzattal kapcsolatos bűncselekmények; 15. tőzsdei és banki bűncselekmények (pl. csalárd tőzsdei manipuláció és visszaélés a nyilvánosság tapasztalatlansága); 16. a környezet elleni bűncselekmények.

3.sz. melléklet:

XII.TÁBLÁS TÖRVÉNY

III. TÁBLÁJA

A törvény III. táblája tartalmazta adósságrendezéssel kapcsolatos eljárásokat.

Aki tartozását elismerte, vagy tartozását ítélettel eldöntötték, annak legyen jogos 30 napja a teljesítésre. Ezután következnek a manus iniectio (a hitelező kezét veti az adósra, tkp. elkezdődik az eljárás). A praetor (bíró) elé kell vezetni.

Ha nem tud eleget tenni az ítéletnek, vagy ha senki sem lép fel helyette az eljárás folyamán vindexként (perbéli kezesként), vigye magával (a felperes), kötözzé meg szíjjal vagy 15 pondus súlyú lábbilincsel , nem kisebbel vagy ha akarja nagyobbbal.

Ha akarja, éljen sajátjából. Ha nem sajátjából él, az, aki fogva tartja, adjon neki naponta egy mérő lisztet (ennyi lisztből – kb. 30 dkg – készült kenyeret). Ha akarja, adjon többet.

Eközben pedig még joga volt kiegyezni, s ha nem egyeztek meg, 60 napig maradt bilincsbe verve. E napok folyamán három egymást követő vásárnapon a praetor elé vezették a comitiumra (a népgyűlés helyére), és kikiáltották, mennyi pénz van ellene megítélve. A harmadik vásárnap után halálbüntetést kapott, vagy eladták idegenbe a Tiberisen túlra.

A harmadik vásárnap után vágják részekre. Ha többet vagy kevesebbet vágnak, ez nem tekinthető csalásnak.

Nyilatkozatok

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Bartha Péter
A Hallgató Neptun kódja: CMOWRA
A dolgozat címe: Bűncselekmények a fizetéseképtelenségi eljárásokban
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
A konzulens tanszékének a neve: _____

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottnak tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumba. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumban.

Kelt: 2024 év október hó 22 nap

Bartha Péter
Hallgató aláírása

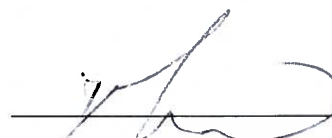
Belső konzulens nyilatkozat

Bartha Péter hallgató (Neptun azonosítója: CMOWRA) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének körülményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgára történő védésére javaslom/nem javaslom.

A dolgozat állam-vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem

Kelt: Budapest ²⁰²⁴ év október hó 22 nap

belső konzulens aláírása

Külső konzulens nyilatkozat

Bartha Péter hallgató (Neptun azonosítója: CMOWRA) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének körülményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgára történő védésére javaslom.

A dolgozat állam-vagy szolgálati titkot tartalmaz: nem

Kelt: 2024 év október hó 22 nap

Fekete József

külső konzulens aláírása